

**UCHWAŁA NR XXXII/314/2020
RADY MIEJSKIEJ KOŁA**

z dnia 22 grudnia 2020 r.

**w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Kole na rok 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Kole na rok 2021 będący załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Koła.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Koła
(-)Tomasz Sobolewski

I. Wstęp

Rok 2021 to pierwszy rok realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również kontynuacji wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Narkotykowych. Niniejszy program jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie miasta Koła. Określa kierunki lokalnej polityki wobec uzależnień wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz innych uzależnień behawioralnych, w tym działania w obszarze szeroko rozumianej profilaktyki.

Wśród problemów społecznych w Polsce, podobnie jak w naszym mieście, te związane z alkoholem i innymi substancjami uzależniającymi są jednymi z najtrudniejszych do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne ale także całe społeczeństwo.

Nadużywanie alkoholu czy używanie innych środków psychoaktywnych powoduje wiele szkód społecznych m.in.: przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe, a rodziny dotknięte ich skutkami winny być przedmiotem troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

Obecnie nie zastanawiamy się czy warto pomagać dzieciom i innym osobom dotkniętym problemem uzależnień, ale jak to robić szybciej i skuteczniej. Należy nie tylko minimalizować skutki alkoholizmu i narkomanii, ale przede wszystkim im zapobiegać przez: edukację, uświadamianie, proponowanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego i radzenia sobie z sytuacjami trudnymi lub konfliktami. Trzeba również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom, kiedy to człowiek jest poddany presji otoczenia. Należy zwrócić uwagę, że uzależnienie dotyczy nie tylko alkoholu czy narkotyków, ale również innych nieracjonalnych zachowań związanych m.in. z używaniem telefonu czy Internetu.

Ponieważ problemy oraz zachowania ryzykowne ludzi są ze sobą powiązane i mają wiele wspólnych czynników ryzyka i czynników chroniących, przedmiotowy Program zakłada nakierowanie profilaktyki na działania przyczynowe a nie objawowe. Podstawę systemu profilaktyki stanowią lokalne zasoby oparte na koalicji instytucji i osób zaangażowanych.

Przy opracowaniu Programu wykorzystane zostały wskazówki zawarte w rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wykorzystano także publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii – Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii. Niniejszy Program uwzględnia również cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wynikające z Narodowego Programu Zdrowia (NPZ).

Realizując Program należy bezwzględnie przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które jest w nim przewidziane dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zadań wskazanych w art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Tylko na takie cele mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

II. Uwarunkowania prawne Programu

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zaś w myśl art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gmin, które obejmują w szczególności:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, w tym stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych lub narkomanii.

Ponadto Program realizowany będzie zgodnie z uregulowaniami zawartymi w następujących aktach prawnych:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.),

Program realizowany będzie poprzez zadania zawarte w następujących obszarach NPZ:

- Obszar 1: Promocja zdrowia, edukacja zdrowotna i kształcenie kadr,
- Obszar 2: Profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, profilaktyka wskazująca,
- Obszar 3: Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa,
- Obszar 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

III Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych - zagadnienia dotyczące używania alkoholu, przemocy w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocy, a także postawy społecznymi wobec tychże zjawisk.

„Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych” na terenie Miasta Koła opracowała w 2019 roku firma Nowe Horyzonty Anna Gorczowska z Wrocławia.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w mieście Kole wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy miasta,
- 2) dzieci i młodzież szkolna,
- 3) pedagodzy szkolni.

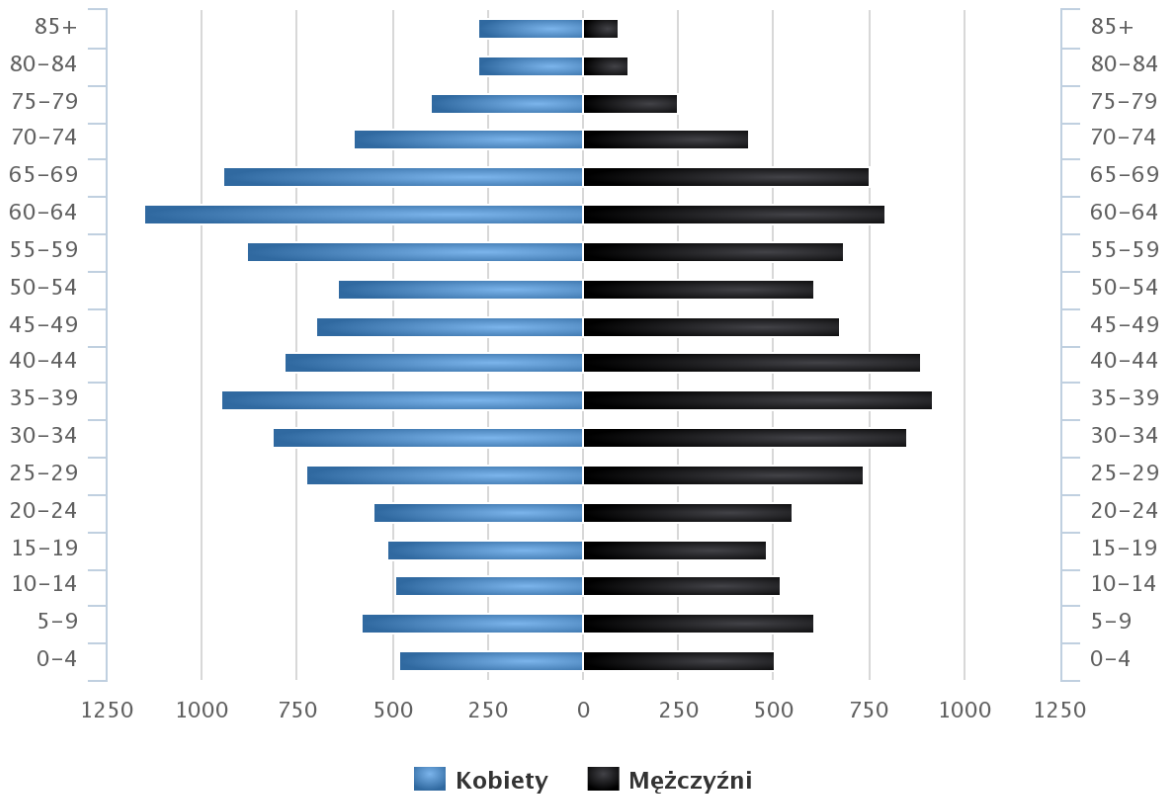
Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane z Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Kole, Centrum Medycznego Multimed w Kole, Szpitala Powiatowego w Kole oraz Komendy Powiatowej Policji w Kole.

3.1.Dane demograficzne

Koło jest małym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 22 227, z czego 52,9% stanowią kobiety, a 47,1% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 5,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,2 lat i jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców Koła, 2017

(Źródło: GUS)

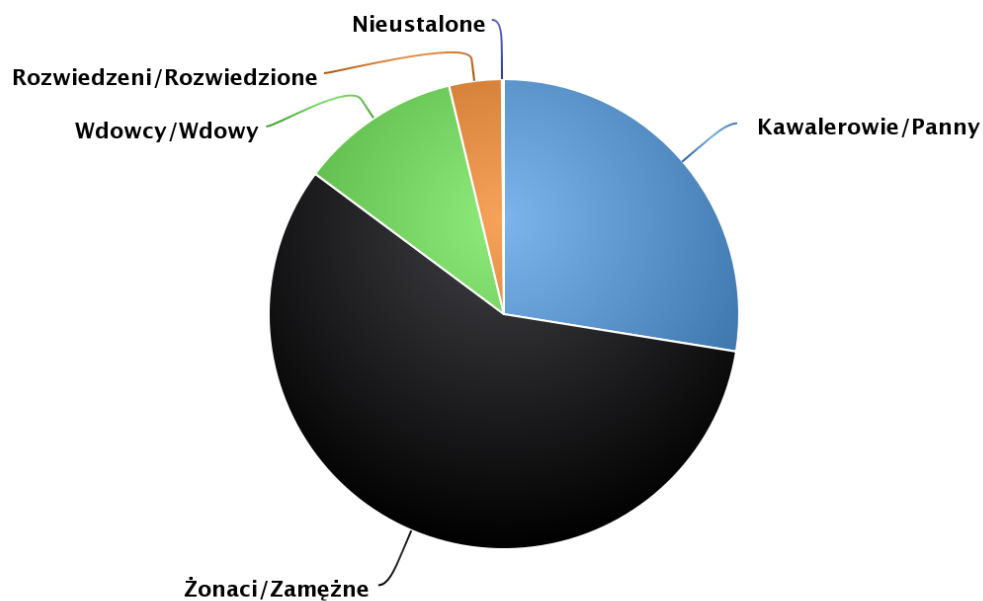

www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy powiatu zawarli w 2017 roku 95 małżeństw, co odpowiada 4,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla kraju. 27,5% mieszkańców Koła jest stanu wolnego, 57,6% żyje w małżeństwie, 3,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,0% to wdowy/wdowcy.

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Koło

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

www.polskawliczbach.pl

Koło ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -38. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,70 na 1000 mieszkańców Koła. W 2017 roku urodziło się 204 dzieci, w tym 43,6% dziewczynek i 56,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 398 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

3.2. Działalność instytucji udzielających wsparcia w obszarze uzależnień

W tabelach poniżej przedstawiono liczbę osób zgłaszających się do Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Kole, Szpitala Powiatowego w Kole oraz Centrum Medycznego Multimed w Kole.

Dorośli mieszkańcy miasta Koła w przypadku zażycia alkoholu częściej zgłaszali się do Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień niż byli przyjmowani do szpitala. Natomiast wśród młodych ludzi tendencja jest odmienna.

Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba nieletnich osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszających się do PLUiW:			
• z powodu zażywania alkoholu	1	0	0
Liczba dorosłych osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszających się do PLUiW:			
• z powodu zażywania alkoholu	155	137	141

Szpital Powiatowy w Kole			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba nieletnich osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszająca się do szpitala :			
• z powodu zażywania alkoholu	2	1	2
Liczba dorosłych osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszająca się do szpitala:			
• z powodu zażywania alkoholu	74	101	88

- **Centrum Medyczne Multimed w Kole** posiada w swoim zakresie Poradnię Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych funkcjonującą od 1 października 2018 r.

Przychodnia z oddziałem w Kole nie posiada natomiast w swoim zakresie Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu, dlatego dane są zerowe.

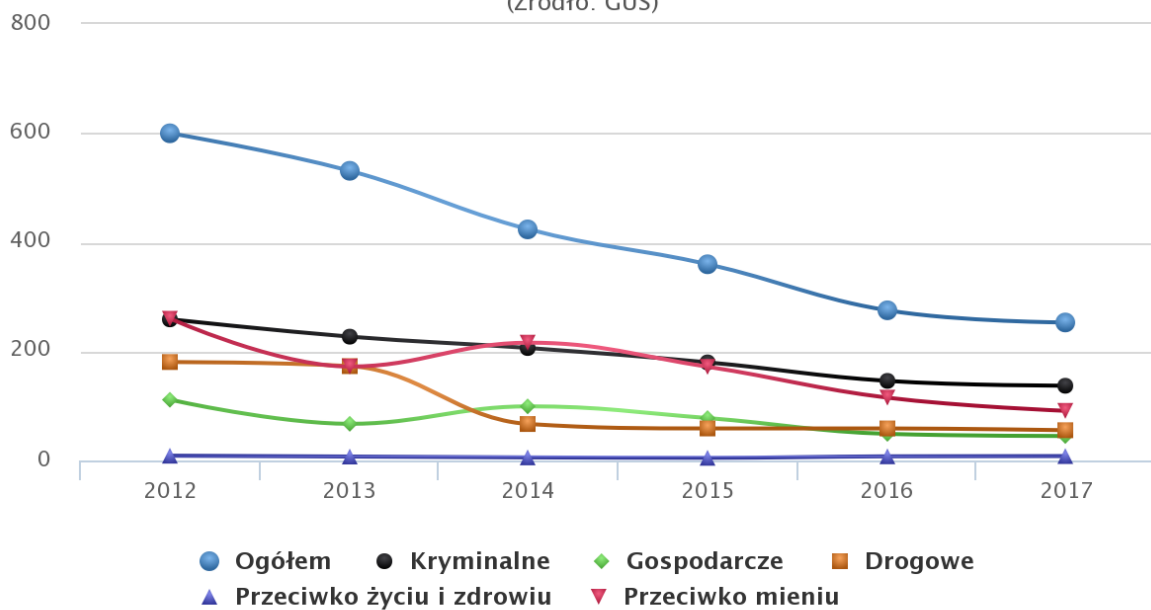
3.3. Skala problemów

3.3.1. Przestępczość

W 2017 roku w Kole stwierdzono szacunkowo 253 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,37 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Kole wynosi 88,10% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w Kole w latach 2012 – 2017

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Liczba zatrzymanych			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Osoby nieletnie:			
• po spożyciu alkoholu (z powiatu kolskiego)	10	22	9
• po zażyciu środków psychoaktywnych/odurzających (na terenie powiatu kolskiego)	5	5	3
• za posiadanie środków psychoaktywnych/odurzających (na terenie miasta Koła)	-	9	3
Osoby dorosłe:			
• po spożyciu alkoholu (Policyjne Pomieszczenie Dla Osób Zatrzymanych z uwagi na stan nietrzeźwości; z powiatu kolskiego)	221	397	245
• po zażyciu środków psychoaktywnych/odurzających	<i>(brak danych – fakt bycia pod wpływem środków psychoaktywnych nie jest podstawą do zatrzymania)</i>		
• za posiadanie środków psychoaktywnych/odurzających (na terenie miasta Koła)	26	24	38

Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowano więcej przypadków zatrzymania osób dorosłych za posiadanie środków psychoaktywnych/odurzających. W 2017 roku zaobserwowano większą liczbę osób dorosłych zatrzymanych po spożyciu alkoholu w porównaniu z rokiem 2016 i 2018. Natomiast wśród osób nieletnich tendencja ta jest spadkowa. Liczba zatrzymanych dorosłych osób w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych z uwagi na stan nietrzeźwości dotyczy m.in. zagrożenia bezpieczeństwa zdrowia lub życia dla samej osoby zatrzymanej bądź osób wspólnie zamieszkujących.

Tendencję spadkową zaobserwowano, również w mieście Kole w przypadku prowadzeniu pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości oraz w powiecie kolskim po użyciu alkoholu. Liczba wypadków w powiecie utrzymywała się na stałym poziomie.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu

	<i>2016 r.</i>	<i>2017 r.</i>	<i>2018 r.</i>
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (miasto Koło)	76	51	53
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu (powiat kolski)	473	380	259
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu (powiat kolski)	-	-	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu (powiat kolski)	3	3	3
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem (powiat kolski)	221	397	245

W latach 2016-2018 liczba spraw znęcania się nad rodziną oraz gróźb karalnych w mieście Koło utrzymywała się na względnie stałym poziomie. Wzrosła natomiast liczba spraw dotyczących uchylania się od płacenia alimentów.

Artykuł KK Kwalifikacja prawna przestępstw – miasto Koło

<i>2016 r.</i>			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	23	16	23
Groźby karalne	11	6	11
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	33	14	28
Inne	419	203	418
<i>2017 r.</i>			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	25	14	25
Groźby karalne	12	7	12

Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	27	23	27
Inne	393	172	387
2018 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	23	16	23
Groźby karalne	12	8	12
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	41	20	36
Inne	376	160	367

3.3.2 Przemoc w rodzinie

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w powiecie kolskim</i>			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba interwencji	1850	1293	1181
Dotyczące przemocy w rodzinie	33	34	37
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	34	38	41
○ Kobiety	33	32	36
○ Mężczyźni	1	2	3
○ Małoletni do 13 r.ż.	0	1	1
○ Małoletni w przedziale 13-18 lat	1	2	1
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	33	34	26
○ Kobiety	1	2	1
○ Mężczyźni	30	32	25
○ Nieletni	1	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	26	28	26
○ Kobiety	0	0	1

o Mężczyźni	26	28	25
o Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	5	8	7

W 2018 w porównaniu z latami poprzednimi (2016-2017) w powiecie kolskim zaobserwowano znaczący wzrost liczby ofiar przemocy w rodzinie, jednakże spadła liczba sprawców.

W związku z procedurą „Niebieskich Kart”- działania podjęte przez grupy robocze w powiecie kolskim:

	2016 r.	2017r.	2018r.
Sporządzono ogółem wniosków, w tym skierowanych do:	60	66	54
o Ośrodków Pomocy Społecznej	33	34	37
o Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	27	32	17
o Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
o Placówek szkolno-wychowawczych	0	0	0
o Sądów i prokuratury	0	0	0
o Innych instytucji i organizacji	0	0	0
o Inne	0	0	0

3.4. Zasoby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

3.4.1 Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Nazwy	Warsztaty umiejętności dla rodziców; Warsztaty profilaktyczne dla uczniów, w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, Program wczesnej interwencji Fred; Projekt „Pedagodzy uliczni”		
Ilość uczestników:			
I. uczniowie	2149	2059	1859
II. nauczyciele	157	181	135
III. rodzice	585	620	642

Dodatkowo w mieście funkcjonują dwie świetlice socjoterapeutyczne, prowadzony jest punkt konsultacyjny do spraw uzależnień oraz konsultacje prawne, psychologiczno – pedagogiczne i wychowawcze.

3.4.2 Inne oddziaływania profilaktyczne

Rok 2016:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 47);
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. (ilość osób 235);
- Inne (ilość osób 1765).

Rok 2017:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 49);
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. (ilość osób 20);
- Inne (ilość osób 1200).

Rok 2018:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 50);
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. (ilość osób 250);
- Inne (ilość osób 995).

3.5. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

3.5.1. Grupa badana

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-olówek i obejmowały mieszkańców miasta Koła, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 61 mężczyzn oraz 89 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 42 lata.

3.5.2. Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, obejmujących m.in.:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu
- oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

3.5.3 Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców miasta Koła.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	53%	42%	4%	1%
Zanieczyszczenie wody	51%	43%	5%	1%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	52%	43%	4%	1%
Bezrobocie	53%	41%	5%	1%
Bieda, ubóstwo	53%	41%	5%	1%
Wzrost przestępczości	51%	44%	4%	1%
Kryzys rodziny	51%	43%	5%	1%
Kryzys norm moralnych	51%	43%	5%	1%

W opinii mieszkańców wszystkie wymienione w ankiecie problemy są uważane jako bardzo i raczej istotne.

3.5.4. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napięcia się alkoholem. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny

styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie¹.

Badania przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picu alkoholu. Mianowicie: Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol².

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. Aż **61% badanych mieszkańców przyznało, że nigdy nie spróbowało alkoholu**. 29% wskazało na wiek pomiędzy 9 a 12 rokiem życia. Zaledwie 1% ankietowanych za swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało pełnoletność.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. W tym pytaniu 62% respondentów to osoby deklarujące **abstynencję**. 19% badanych przyznało, że spożywa alkohol kilka razy w tygodniu, a 13% - raz w tygodniu.

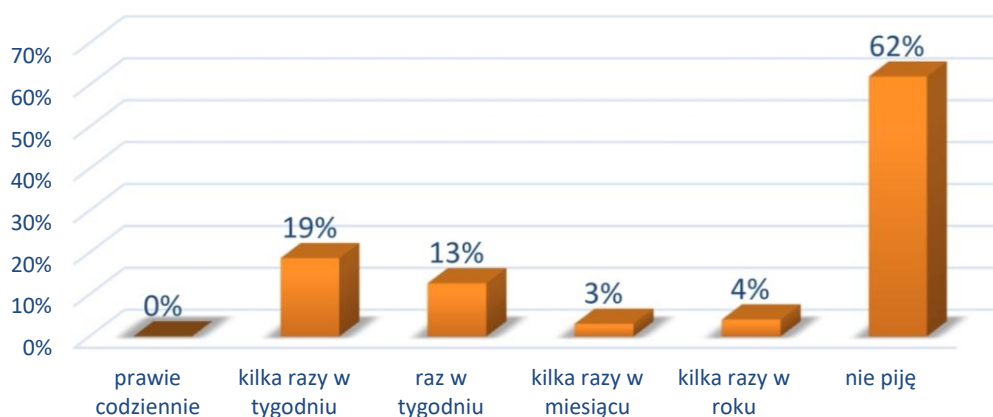
Otrzymane wyniki można podsumować stwierdzeniem, że większość **mieszkańców pije alkohol okazjonalnie**.

¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF (dostęp: 16.06.2017)

² Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF (dostęp: 19.06.2017).

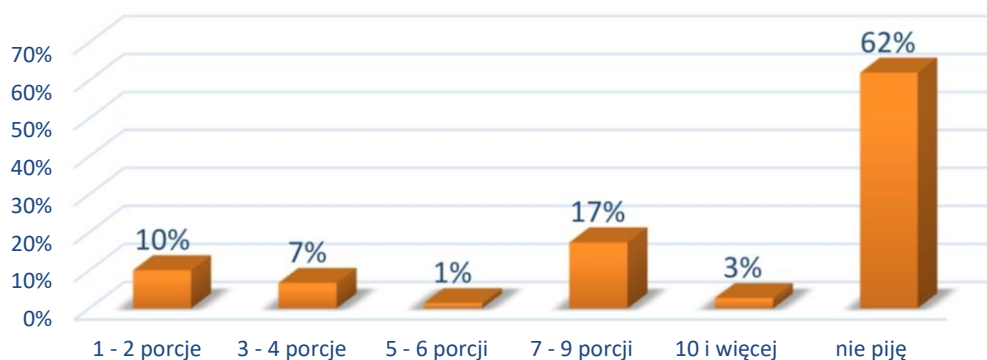
Częstotliwość spożywania alkoholu

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

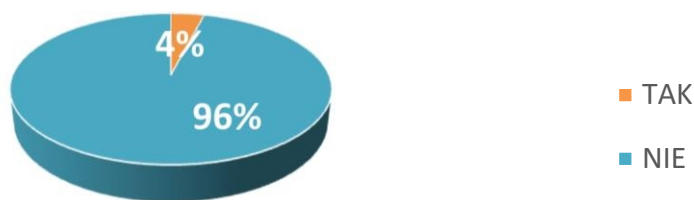
Badani deklaruwali najczęściej, że nie spożywają alkoholu (62%). Kolejna najwyższa wartość odnosiła się do 7-9 porcji jednorazowo spożywanego alkoholu (17%) oraz 1 – 2 porcji (10%) i 3-4 porcje (7%). **W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy miasta Koła wykazują postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka**, jednakże istnieje grupa osób, wśród, których to ryzyko jest wysokie.

Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani w trakcie typowego dnia picia?

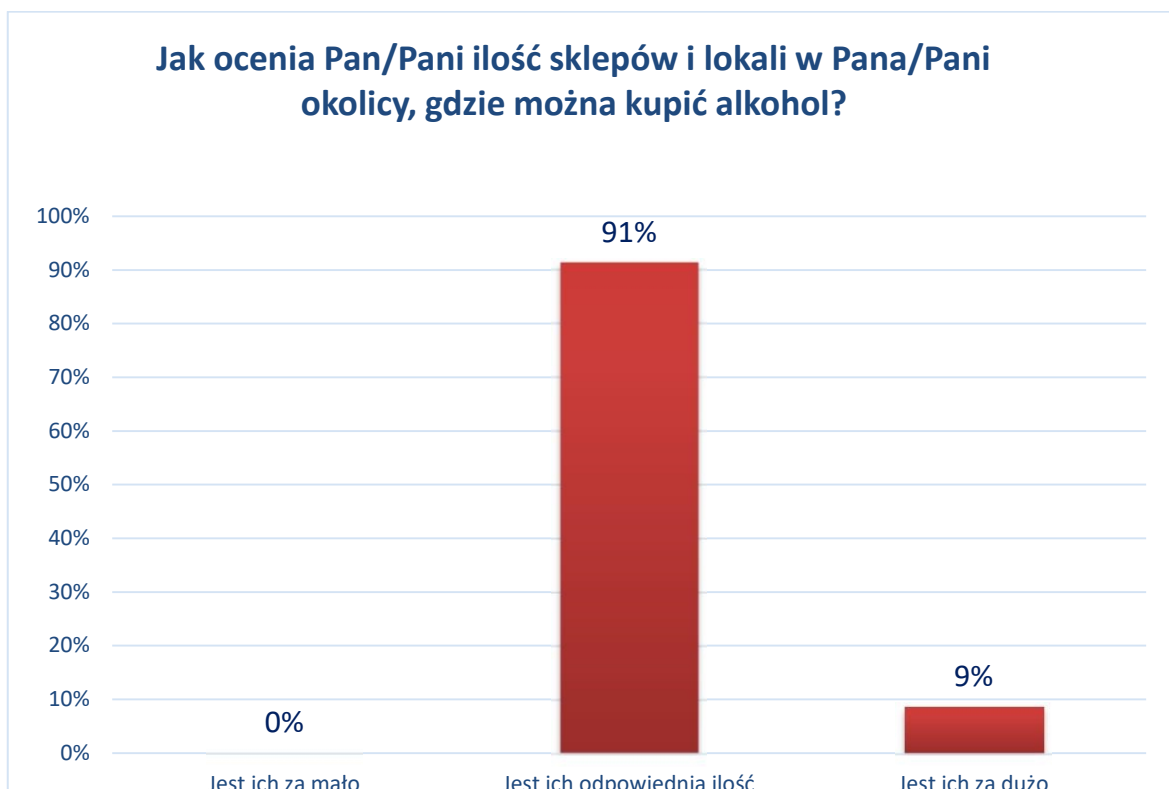
96% ankietowanych nie wie, gdzie może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu w mieście Koła.

Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Mieszkańcy miasta Koła uważają, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol (91%), jednocześnie 9% badanych twierdzi, że lokali jest za dużo.

Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pana/Pani okolicy, gdzie można kupić alkohol?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożyciu.

Pierwsze z pytań dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Mieszkańcy prawie jednogłośnie udzielili **odpowiedzi (99%)**, iż nie uważają, że alkohol zawarty w piwie jest mniej szkodliwy od alkoholu zawartego w wódce.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu.

Łącznie 95% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. Jednocześnie tylko **18% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.**

73% badanych nie uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.

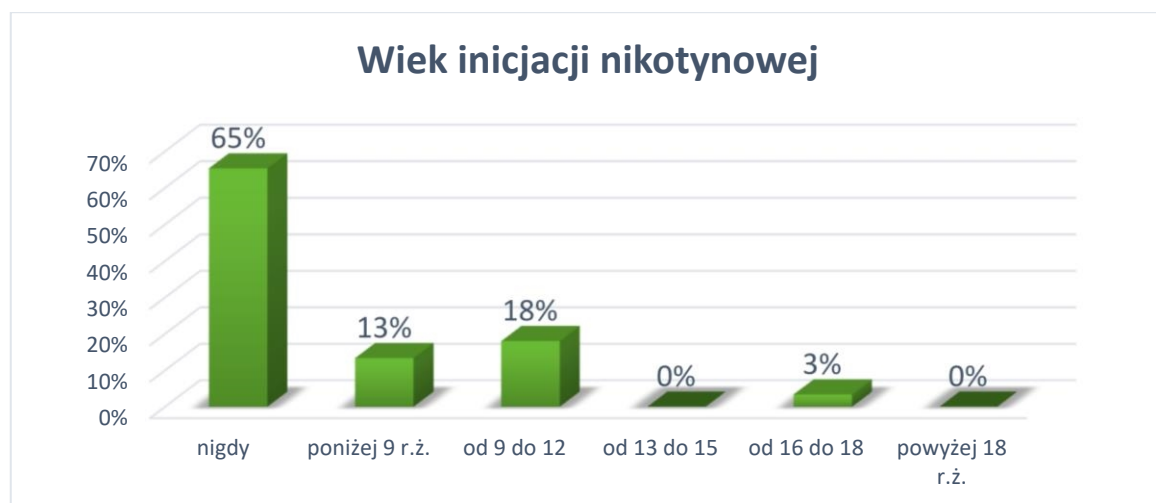
Łącznie 100% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie niewielkich ilości alkoholu. 96% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych, a 99% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

Powyższe odpowiedzi pokazują, że **zdecydowana większość badanych mieszkańców przyjmuje konstruktywne postawy wobec alkoholu i nie ulega stereotypom.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	1%	0%	11%	88%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	3%	2%	14%	81%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	11%	7%	13%	69%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	19%	8%	10%	63%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	1%	3%	14%	82%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	1%	0%	12%	87%
<i>Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	0%	0%	11%	89%

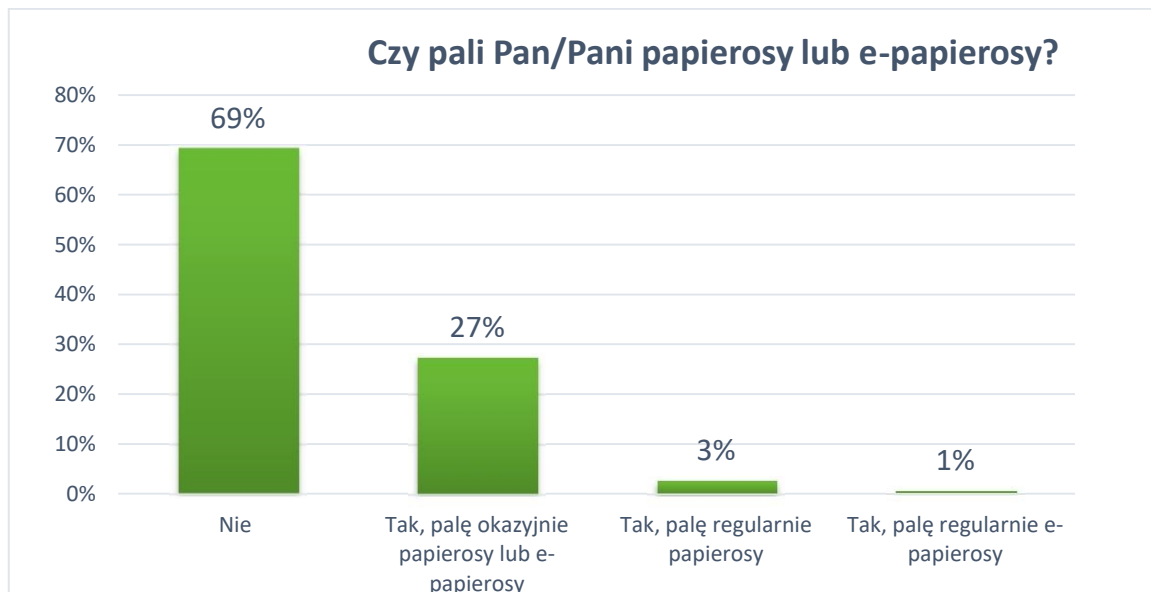
3.5.5. Używanie nikotyny oraz związane z nim inne problemy społeczne

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji nikotynowej. 65% ankieterów nigdy nie paliło, 18% badanych zapaliło swojego pierwszego papierosa pomiędzy 9 a 12 rokiem życia, a 13% poniżej 9 r.ż.

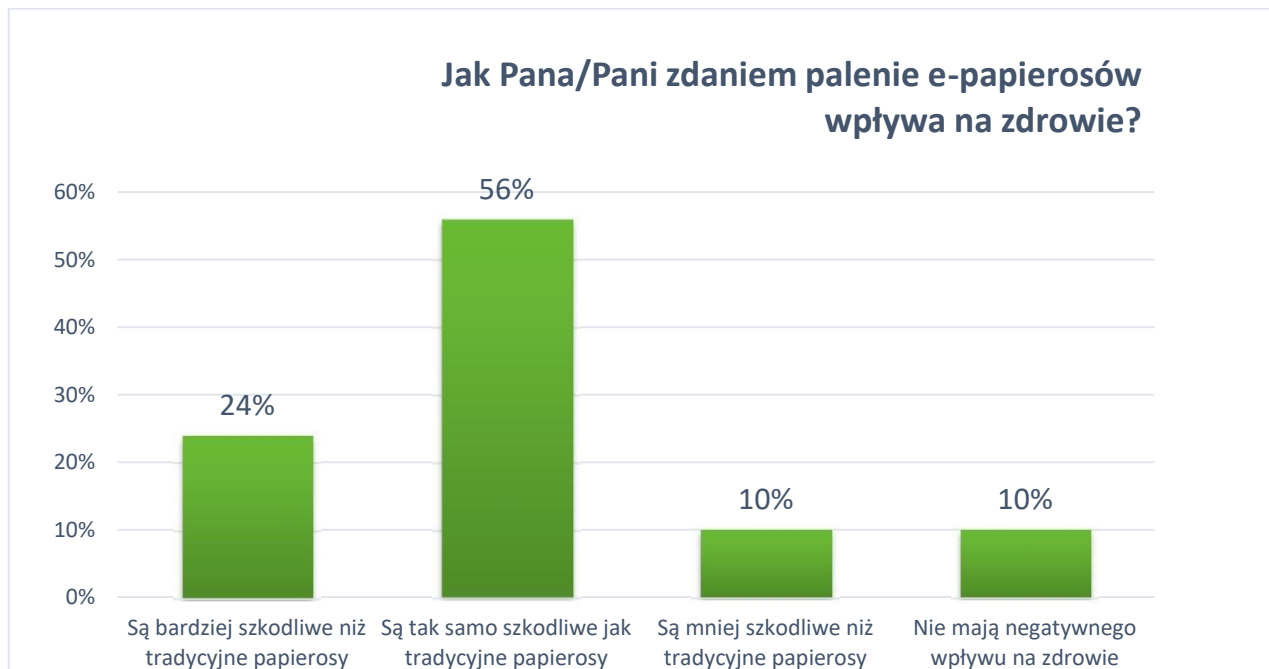

Aż 69% badanych mieszkańców wskazało, że nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu. W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję

do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. 27% respondentów pali okazjnie papierosy lub e-papierosy.

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi.

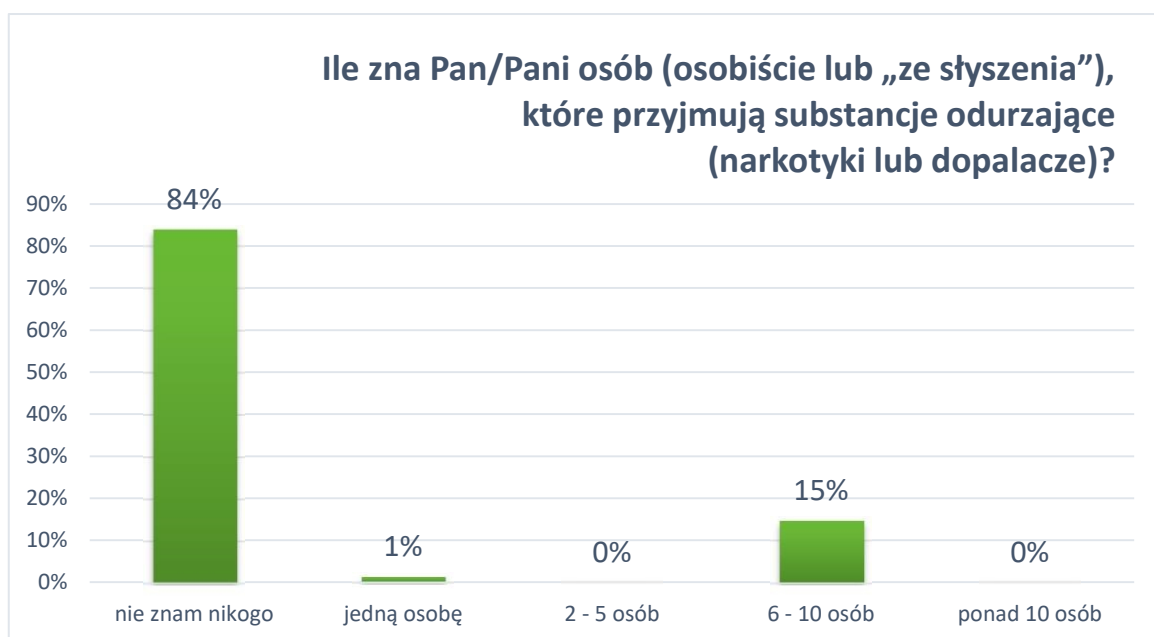

Ponad połowa (56%) respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe jak klasyczne papierosy. Natomiast 24% badanych twierdzi, że mają bardziej szkodliwy wpływ na zdrowie. 10% ankietowanych jest przekonanych o braku ich negatywnego wpływu na zdrowie, a 10% uważa, że są mniej szkodliwe.

3.5.6. Stosowanie substancji psychoaktywnych oraz związane z nim inne problemy społeczne

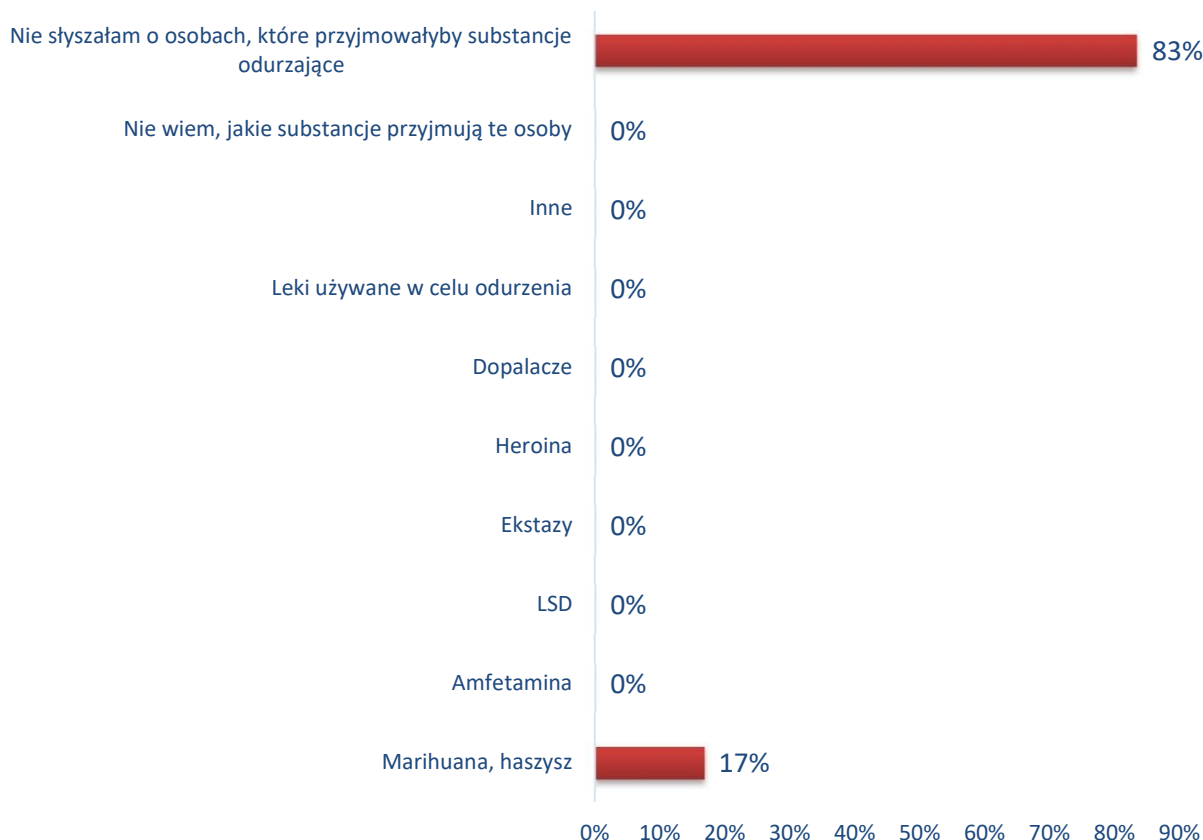
Badanie rozpoczęto od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczyło ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

84% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające, natomiast 16% zna przynajmniej jedną osobą przyjmującą narkotyki lub dopalacze.

Wśród stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana – 17% respondentów zna osoby, które przyjmują tę substancję. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w społeczeństwie istnieje szeroko rozpowszechnione przekonanie o nikłej szkodliwości marihuany (najczęściej przyjmuje się ją poprzez palenie suszu).

Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz? (pytanie wielokrotnego wyboru)

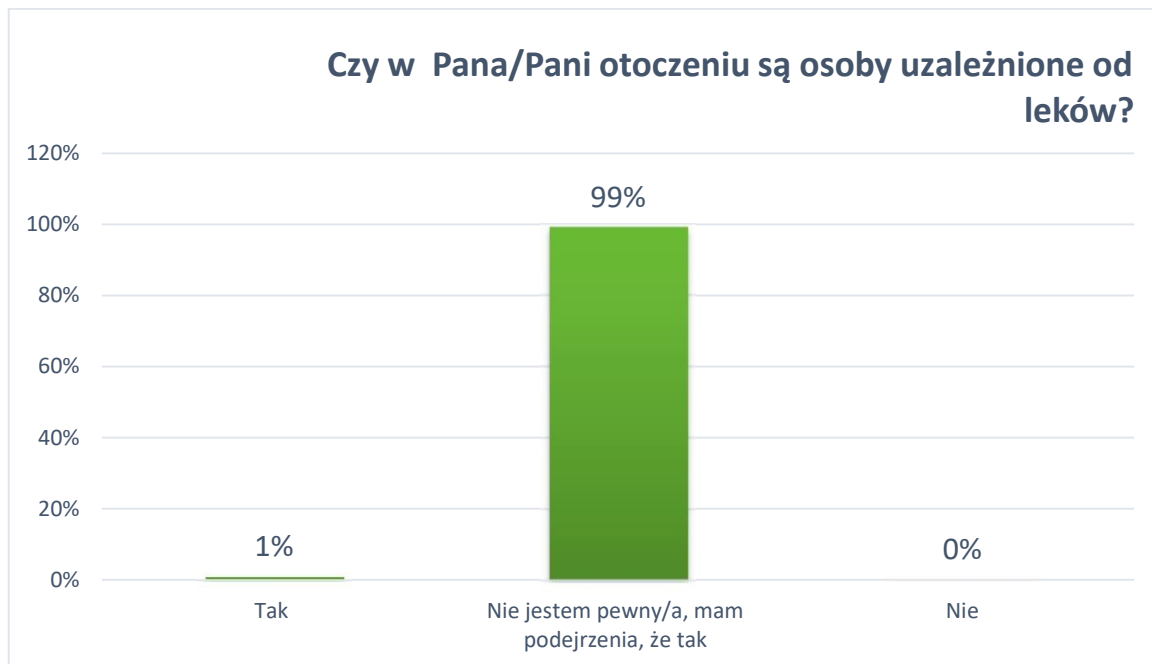

100% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie jak narkotyki czy dopalacze.

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. Co więcej: Sprzedaż leków w Polsce od kilkunastu lat rośnie. Jak podaje Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, nasz kraj jest szóstym co do wielkości rynkiem zbytu leków w Europie. Pod względem liczby opakowań przypadających na jednego mieszkańca zajmujemy drugie miejsce – za Francją³.

³ Centrum Badań Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Stosowanie leków dostępnych bez recepty*, Warszawa, październik 2007.

Odpowiedzi ankietowanych są niepokojące, ponieważ 99% ma podejrzenia, że w ich otoczeniu są osoby uzależnione od leków.

Następnie zapytaliśmy ankietowanych mieszkańców miasta Koła o ich wiedzę na temat instytucji udzielających wsparcia w obszarze uzależnień. **Tylko 5% badanych mieszkańców** wykazało wiedzę w tym temacie i wskazało poradnię leczenia uzależnień.

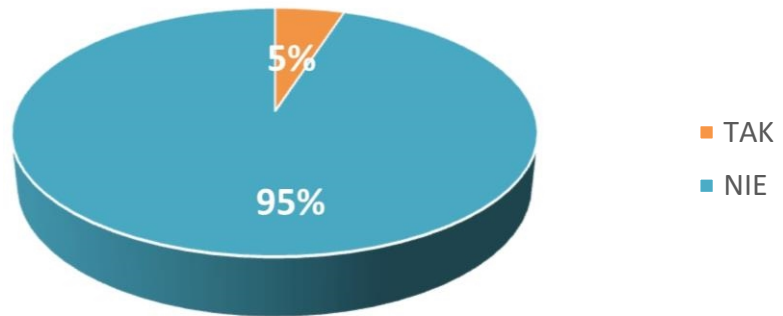
Podobne odpowiedzi uzyskano w pytaniu „Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy w problemach z uzależnieniem”, rozkład odpowiedzi przedstawiono na wykresie poniżej.

Następnie zapytano ankietowanych mieszkańców miasta Koła o ich wiedzę na temat instytucji udzielających wsparcia w obszarze uzależnień. **Tylko 5% badanych mieszkańców wykazało wiedzę na ten temat i wskazało poradnię leczenia uzależnień oraz Miejski Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Rodzinie.**

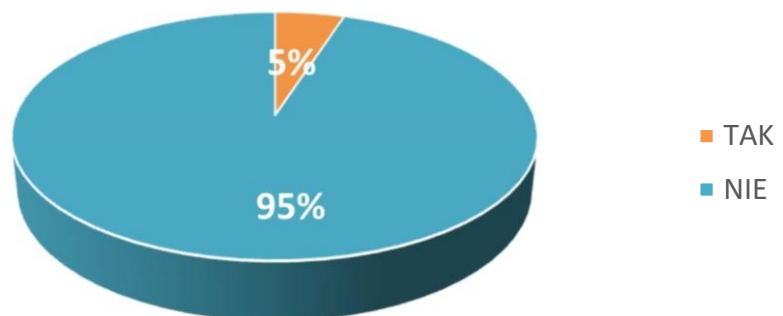
Podobne odpowiedzi uzyskano w pytaniu „Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy w problemach z uzależnieniem”, rozkład odpowiedzi przedstawiono na wykresie poniżej.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_143_10.PDF (dostęp: 16.06.2017).

Czy zna Pan/Pani instytucje udzielające wsparcia w obszarze uzależnień w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy w problemach z uzależnieniem?

3.5.7. Przemoc w rodzinie

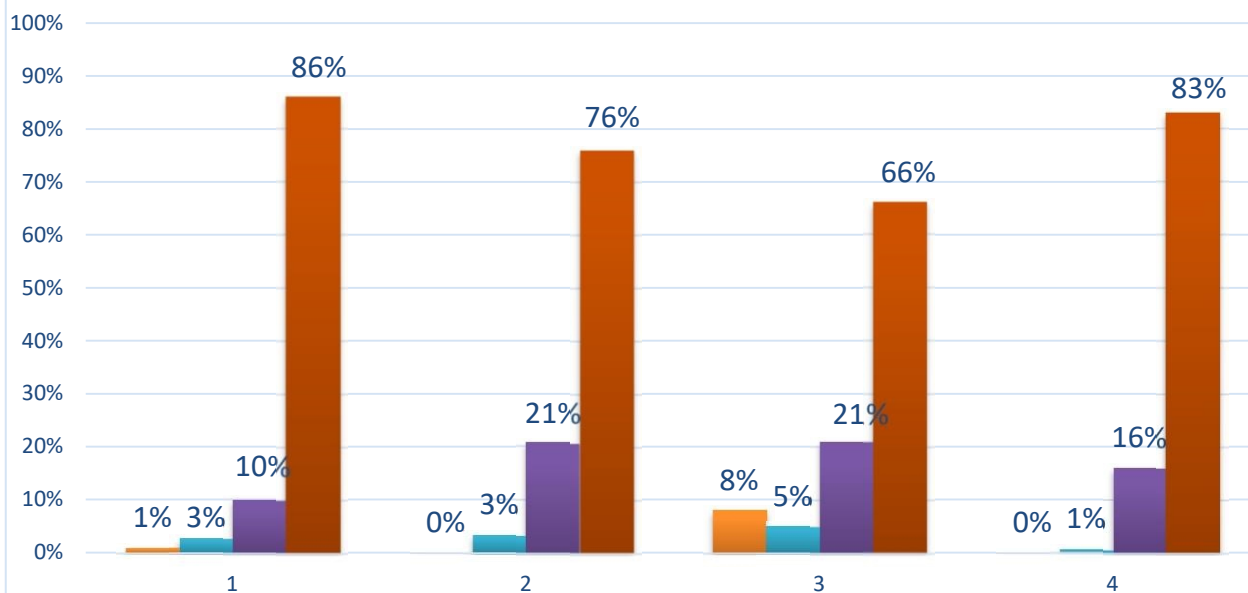
- Przekonania dotyczące wychowania dzieci

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że część badanych przejawia postawy wychowawcze, które właściwe są dla tradycyjnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z odrzuceniem 96% respondentów. Jednocześnie **87% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.**

Kolejne twierdzenie: „**Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**” spotkało się z negacją 97% respondentów. Dodatkowo, **99% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.**

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

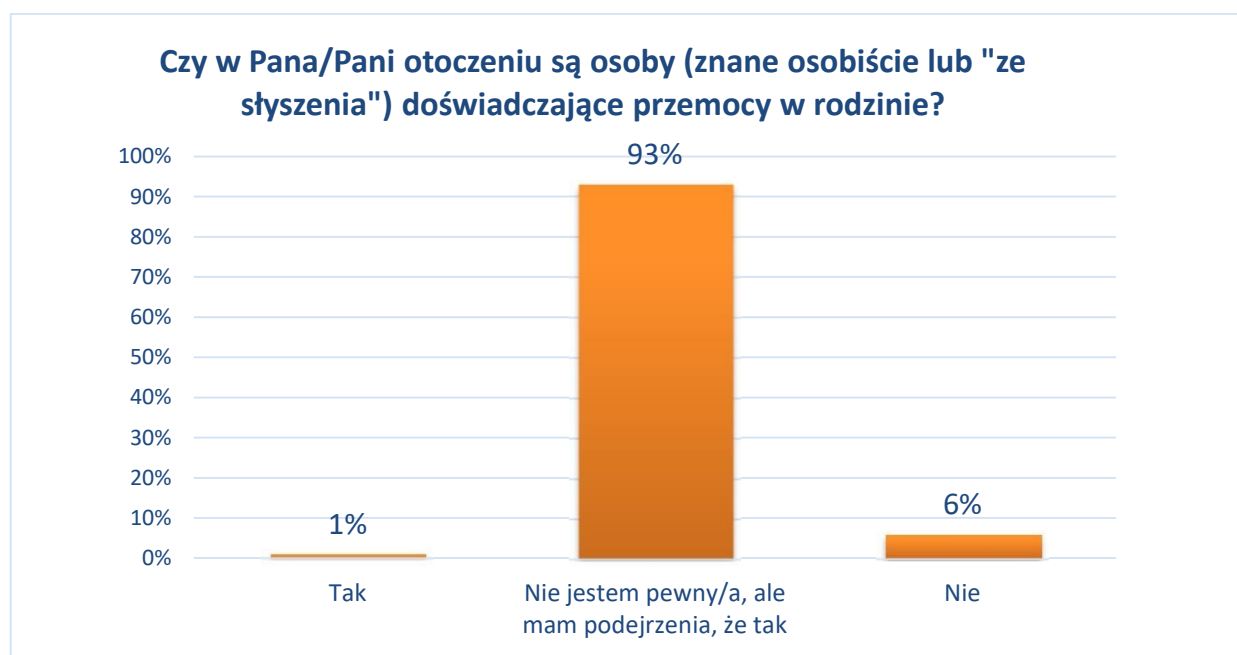
■ zdecydowanie tak ■ raczej tak ■ raczej nie ■ zdecydowanie nie

- *Zjawisko przemocy w rodzinie*

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji⁴.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiają. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

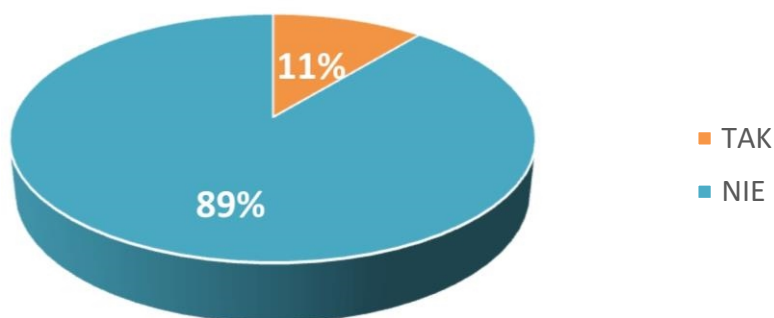
Wyniki badań są niepokojące, ponieważ 93% respondentów ma podejrzenia, że w ich otoczeniu są osoby doświadczające przemocy w rodzinie.

Wśród badanych mieszkańców 11% wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie - respondenci wskazywali Policję oraz MOPS. 89% respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w takiej sytuacji.

⁴ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 93% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie nie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „dobrych domach” – łącznie 96 % mieszkańców miasta Koła nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie.

Natomiast tylko 38% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na wysoką świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy.

Łączne odpowiedzi: *raczej prawdziwe i zdecydowanie prawdziwe:*

Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 1%;

Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 1%;

Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 1%.

Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	5%	2%	16%	77%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	1%	3%	19%	77%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	29%	9%	7%	55%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	1%	24%	75%

Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	1%	19%	80%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	0%	1%	11%	88%

3.5.8. Uzależnienie od hazardu.

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdrażki (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. (...) symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy⁵.

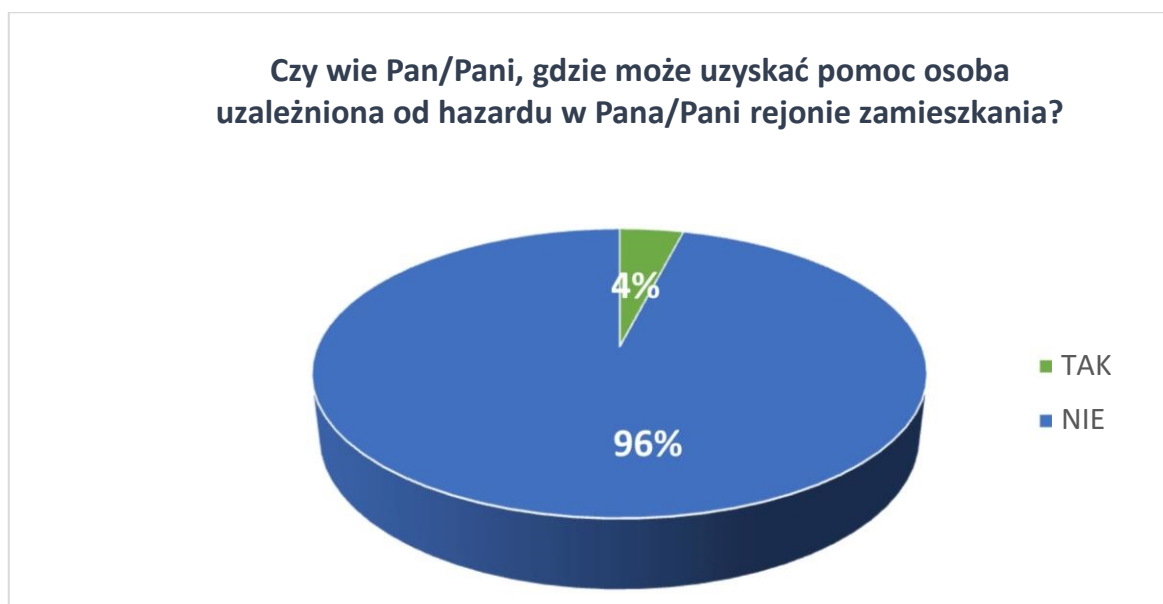
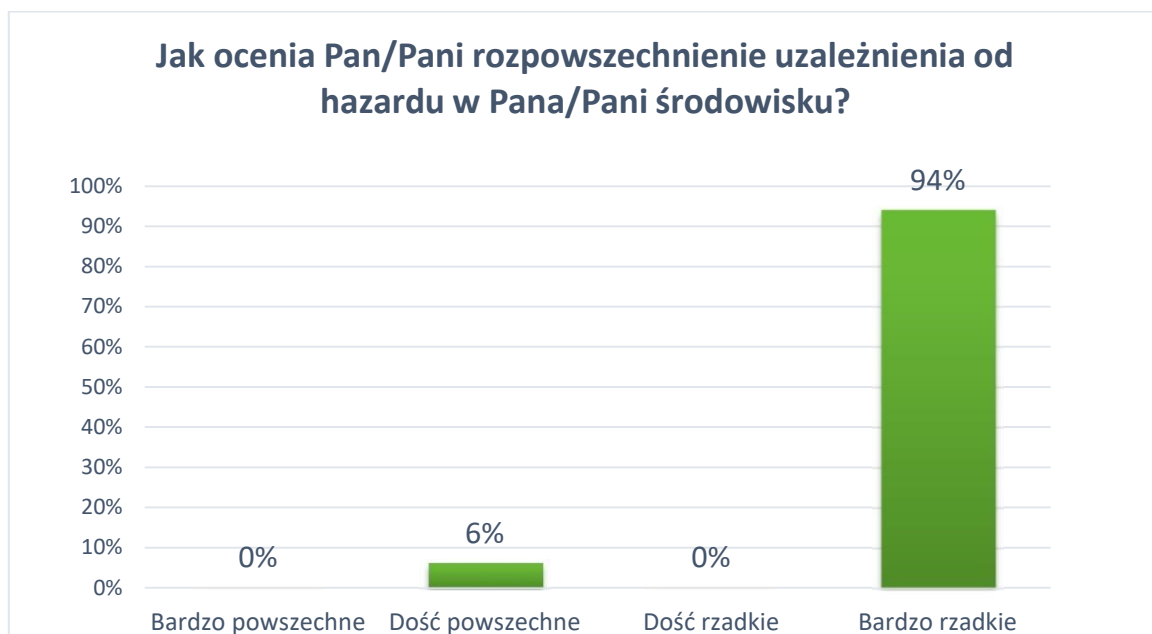
O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców miasta Koła o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki. Wyniki wskazują, że mieszkańcy miasta Koła nie korzystają z gier losowych.

⁵ Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 29.06.2017).

W subiektywnej ocenie przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie – łącznie 94%.

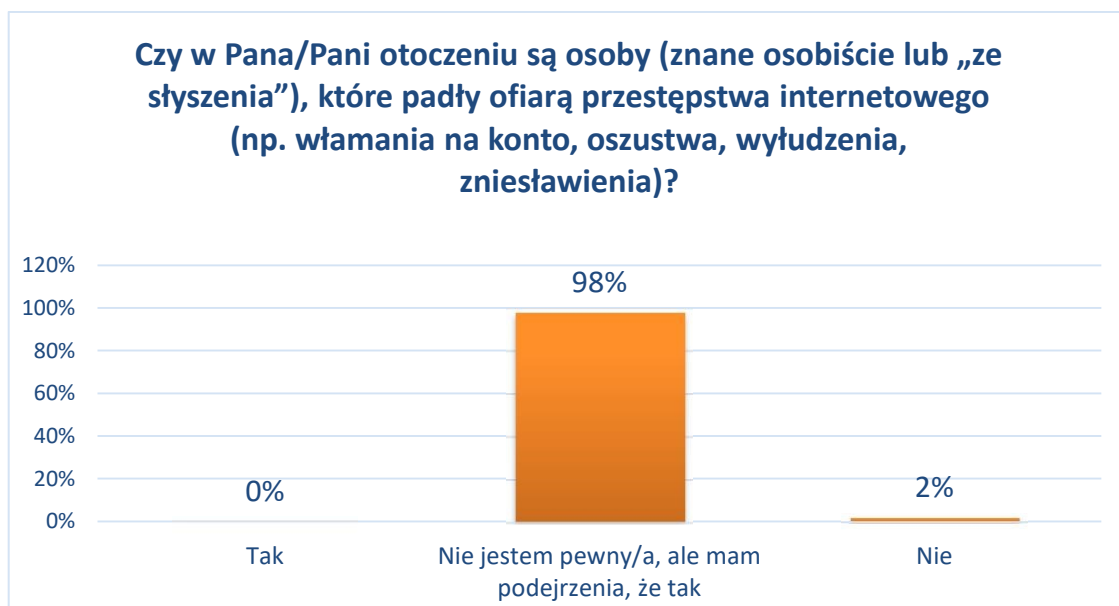
96% respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu.

3.5.9. Cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu

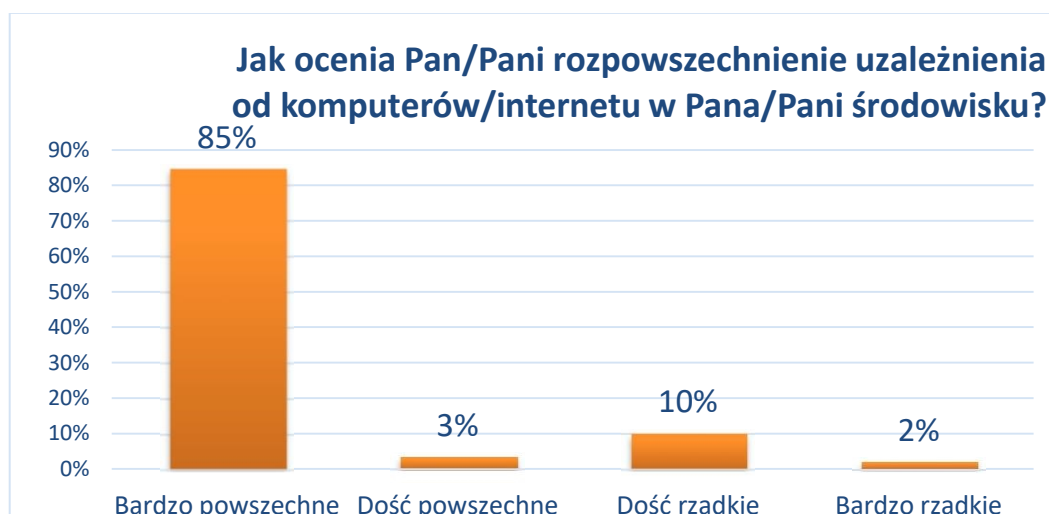
Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety jest cyberprzemoc. Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁶.

Badania wykazały, że cyberprzemoc w lokalnej społeczności może stanowić problem. Mianowicie, **98% badanych ma podejrzenia o osobach, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia).

Również dane związane z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym są niepokojące.

Łącznie 88% uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym, a 12% ocenia je jako zjawisko dość i bardzo rzadkie.

⁶ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

3.6. Badanie pedagogów szkolnych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z inicjacją alkoholową oraz zachowaniami ryzykownymi występującymi w mieście wśród najmłodszych mieszkańców są pedagodzy szkolni, którzy codziennie spotykają się w swojej pracy z młodzieżą.

3.6.1 Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród 6 pedagogów szkolnych pracujących w szkołach podstawowych na terenie miasta Koła.

3.6.2 Cel badania

Celem badania była identyfikacja zachowań ryzykownych w środowisku szkolnym, obejmujących m.in.:

- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami związanymi z nowymi technologiami,
- zagadnienia związane z działaniami zapobiegającymi powyższemu problemom.

3.6.3 Wyniki badań

Pierwszym zagadnieniem poruszonym w kwestionariuszu ankiety dla pedagogów szkolnych było określanie, które z wymienionych zachowań ryzykownych są zauważalne wśród uczniów.

Wszyscy pedagodzy przyznają, że wśród dzieci i młodzieży w mieście Kole występują zachowania agresywne, przemoc i cyberprzemoc (100%), w drugiej kolejności jest to palenie tytoniu (83%) i zaniechanie obowiązków szkolnych (83%). Ponad połowa ankietowanych nauczycieli (67%) jako szeroko występujący problem zaznaczyła wagary. W kilku przypadkach są to również drobne wykroczenia, wandalizm, chuligaństwo (17%) oraz okaleczanie własnego ciała (17%).

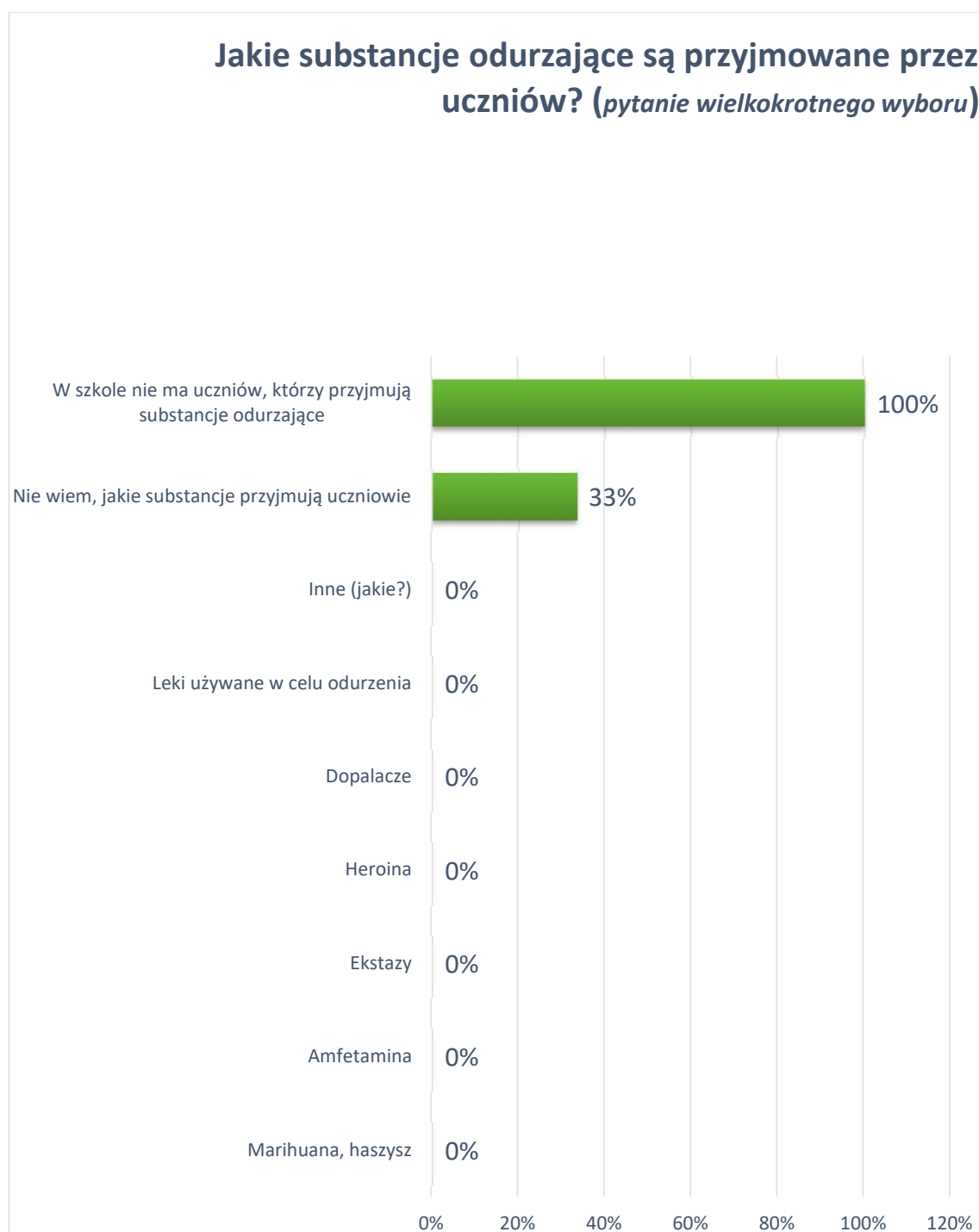
Kolejne pytanie dotyczyło najczęściej występujących problemów w środowisku dzieci i młodzieży. W tabeli poniżej zawarto pełne wyniki częstotliwości występowania zachowań ryzykownych w opinii badanych pedagogów w mieście Kole:

<i>Problem</i>	<i>Bardzo często</i>	<i>Często</i>	<i>Rzadko</i>	<i>Praktycznie nie występuje</i>
Palenie tytoniu	0%	33%	50%	17%
Picie alkoholu	0%	17%	0%	83%
Zażywanie substancji psychoaktywnych	0%	0%	17%	83%
Zachowania agresywne, autoagresywne, cyberprzemoc	33%	17%	50%	0%
Zaniedbywanie obowiązków szkolnych	0%	50%	33%	17%
Wagary	0%	33%	50%	17%
Drobne wykroczenia, wandalizm, chuligaństwo	0%	0%	50%	50%
Okaleczenia własnego ciała	0%	0%	33%	67%
Przedwczesna aktywność seksualna i jej konsekwencje (ciąża nastolatków, HIV/AIDS i inne choroby przenoszone drogą płciową)	0%	0%	17%	83%

Jako najczęściej występujące zachowanie ryzykowne pedagodzy szkolni wskazali zaniedbywanie obowiązków szkolnych. W opinii pedagogów w szkołach podstawowych w Kole praktycznie nie występuje problem:

- Picia alkoholu – 83%;
- Zażywania substancji psychoaktywnych - 83%;
- Przedwczesnej aktywności seksualnej i jej konsekwencji – 83%.

Pedagodzy szkolni jednogłośnie przyznają, że w szkole nie ma uczniów, którzy przyjmują substancje odurzające. Dodatkowo jedna trzecia ankietyowanych wskazała, że nie wiedzą, jakie substancje uczniowie mogliby przyjmować.

3.6.4 Działania profilaktyczne podejmowane przez szkołę

Pedagogów szkolnych zapytano o działania profilaktyczne podejmowane przez szkoły w związku z występującymi zachowaniami ryzykownymi.

W szkołach prowadzone są zajęcia dotyczące zachowań ryzykownych (100%), tworzony jest z uczniami system norm i zasad klasowych (100%) oraz organizowane są spotkania z Policją (100%). Część nauczycieli jako działania profilaktyczne wskazuje również dyżury nauczycieli (83%), diagnozy zagrożeń i przyczyn metodami kwestionariuszowymi (83%) oraz spotkania i warsztaty profilaktyczne (50%).

W przypadku wystąpienia zachowań ryzykownych w szkołach podejmowane są działania:

- Rozmowy wychowawcze – indywidualne – 100%;
- Wdrażanie programu profilaktyki – 100%;
- Rozmowy wychowawcze z całą klasą – 100%;
- Powiadomienie rodziców i wzajemna współpraca – 100%;
- Motywowanie do zmiany - 83%;
- Wspieranie zmian w zachowaniu ucznia – 83%;
- Powiadamianie odpowiednich służb przez nauczycieli lub dyrekcję – 83%.

Poniżej przedstawiono dokładny rozkład skuteczności podejmowanych działań:

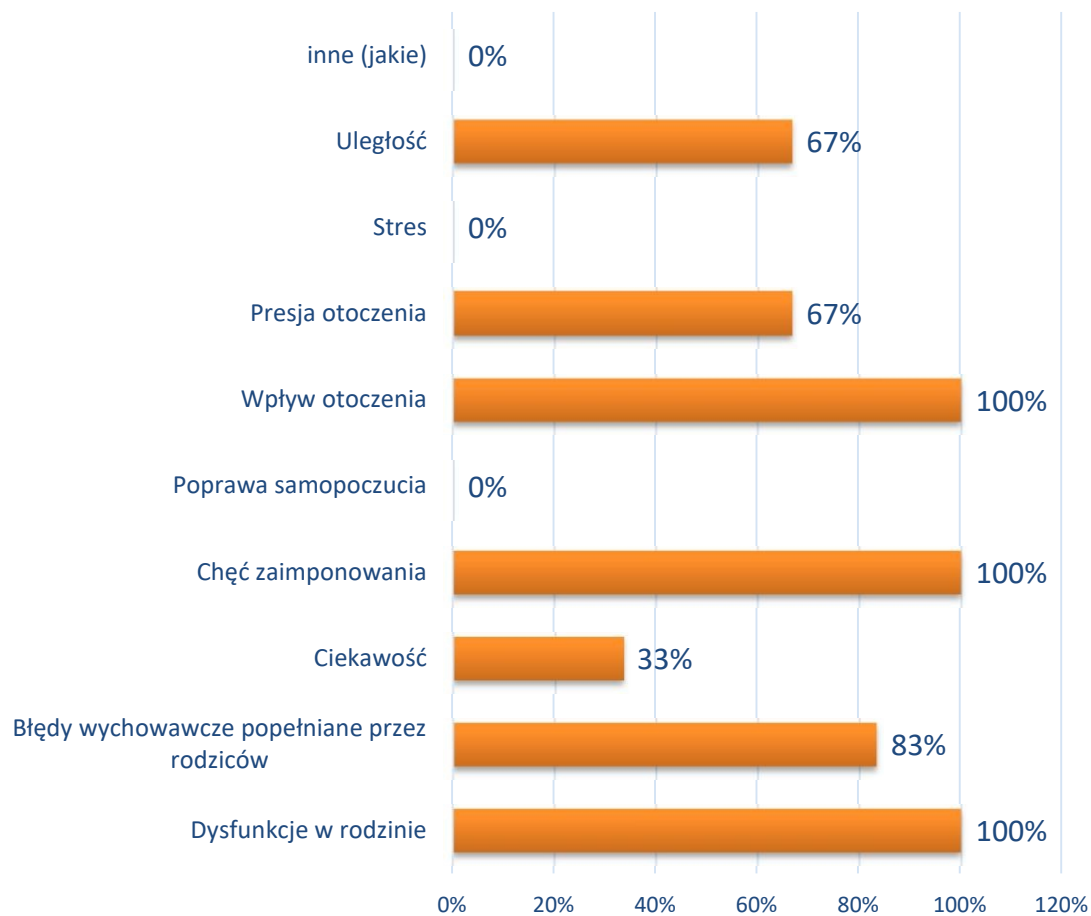
<i>Problem</i>	<i>Skuteczny</i>	<i>Średnio skuteczny</i>	<i>Mało skuteczny</i>	<i>Nieskuteczny</i>
Wdrażanie programu profilaktyki	83%	17%	0%	0%
Rozmowy wychowawcze – indywidualne	100%	0%	0%	0%
Rozmowy wychowawcze z całą klasą	67%	33%	0%	0%
Powiadomienie rodziców i wzajemna współpraca	67%	33%	0%	0%
Motywowanie do zmiany	50%	50%	0%	0%
Wspieranie zmian w zachowaniu ucznia	50%	50%	0%	0%
Powiadamianie odpowiednich służb przez nauczycieli, dyrekcję	33%	67%	0%	0%

Za najbardziej skuteczną metodę profilaktyczną nauczyciele uznali przeprowadzanie indywidualnych rozmów wychowawczych (100%), następnie wdrażanie programu profilaktyki (83%) oraz rozmowy wychowawcze z całą klasą (67%) i powiadomienie rodziców (67%).

3.6.5 Przyczyny zachowań ryzykownych, symptomy

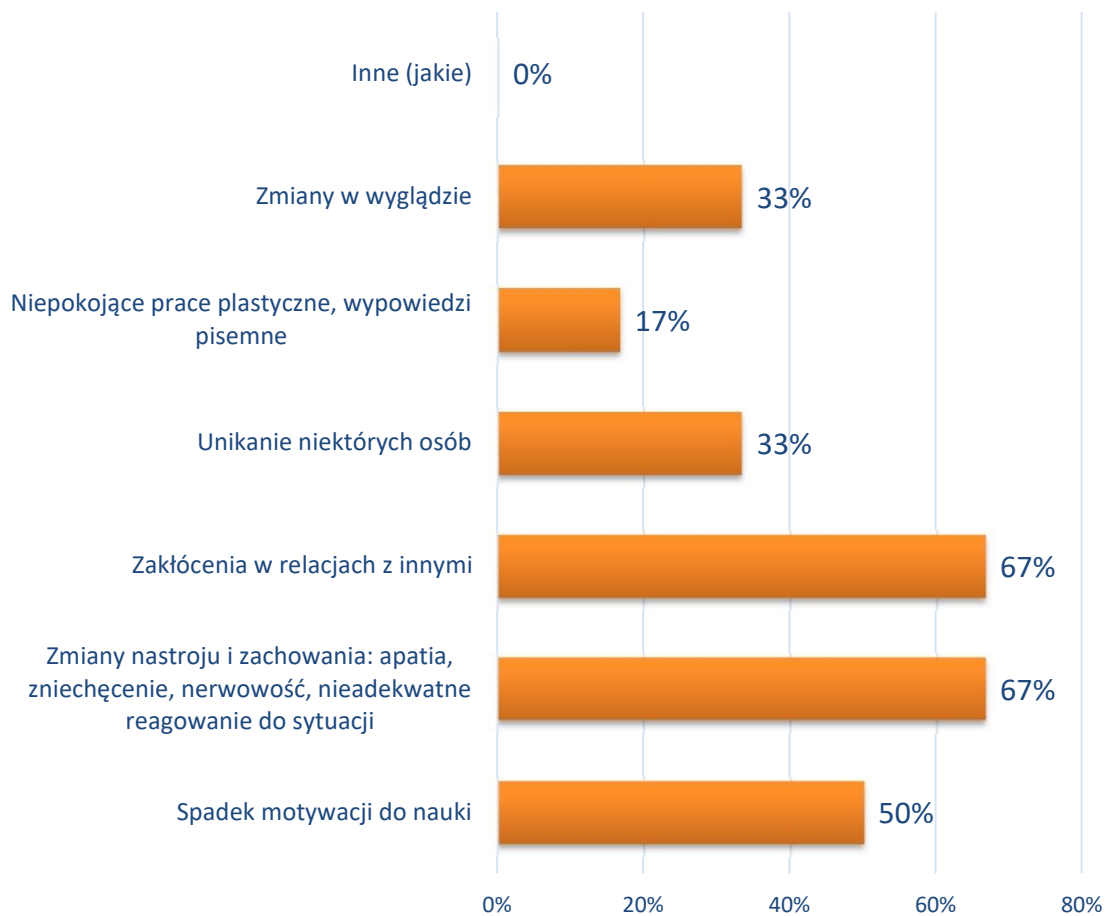
W kolejnym pytaniu zapytaliśmy o subiektywną opinię badanych pedagogów szkolnych miasta Koła o przyczyny występowania zachowań ryzykownych. Jako pierwszy powód ankietowani wskazali dysfunkcje w rodzinie (100%) oraz chęć zaimponowania (100%) i wpływ otoczenia (100%). Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, jakie mogą kierować młodymi ludźmi. W drugiej kolejności w opinii nauczycieli jest to presja otoczenia (67%) i uległość (67%).

Jakie są, według Pani/a, przyczyny ryzykownych zachowań?

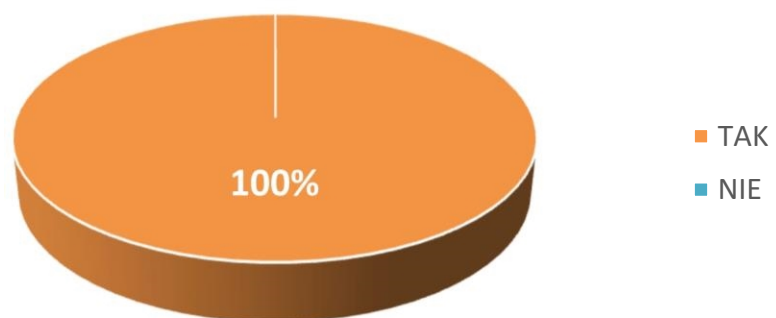
Jako zachowania, które mogą wskazywać o podjęciu przez ucznia działań ryzykownych, ankietowani nauczyciele wskazują zmiany nastroju i zachowania (apatia, zniechęcenie, nerwowość, nieadekwatne reagowanie do sytuacji) – 67%, zakłócenia w relacjach z innymi – 67% oraz spadek motywacji do nauki – 50%.

Jakie symptomy przejawiają uczniowie którzy mogli podjąć się zachowań ryzykownych?

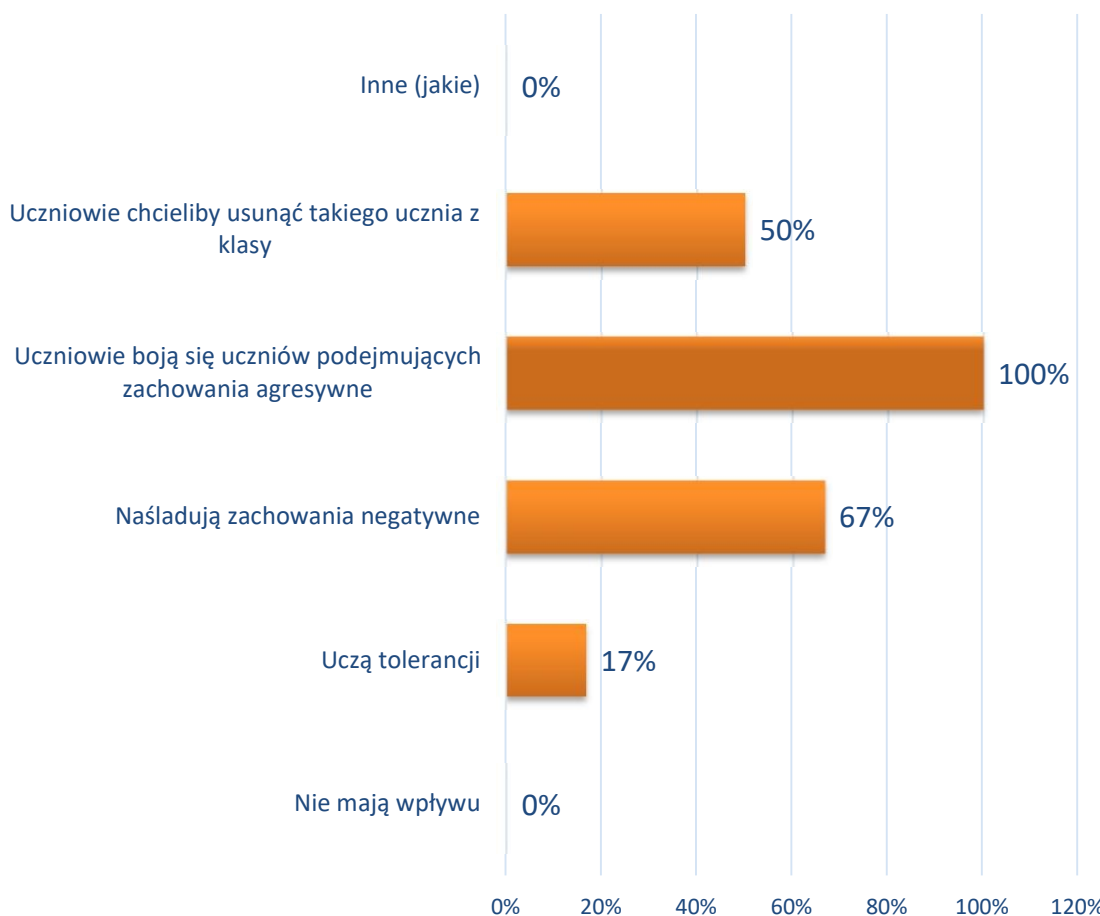

Ankietowani jednogłośnie przyznają, że zachowania negatywne wpływają destrukcyjnie na innych uczniów. Przede wszystkim uczniowie boją się uczniów podejmujących zachowania agresywne (100%) i naśladują te zachowania (67%). Część ankietowanych uważa, że uczniowie chcieliby usunąć takiego ucznia z klasy (50%).

Czy Pani/a zdaniem zachowania negatywne wpływają destrukcyjnie na innych uczniów ?

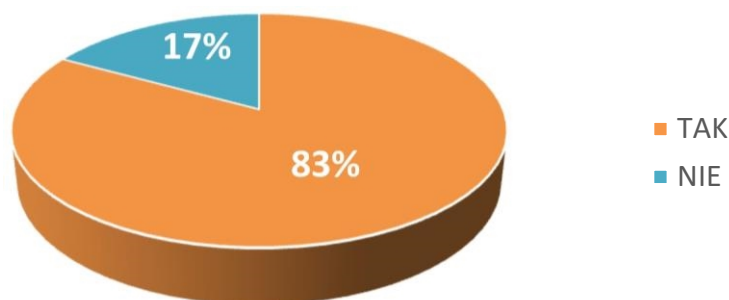
Jaki wpływ mają te zachowania na postawy innych uczniów?

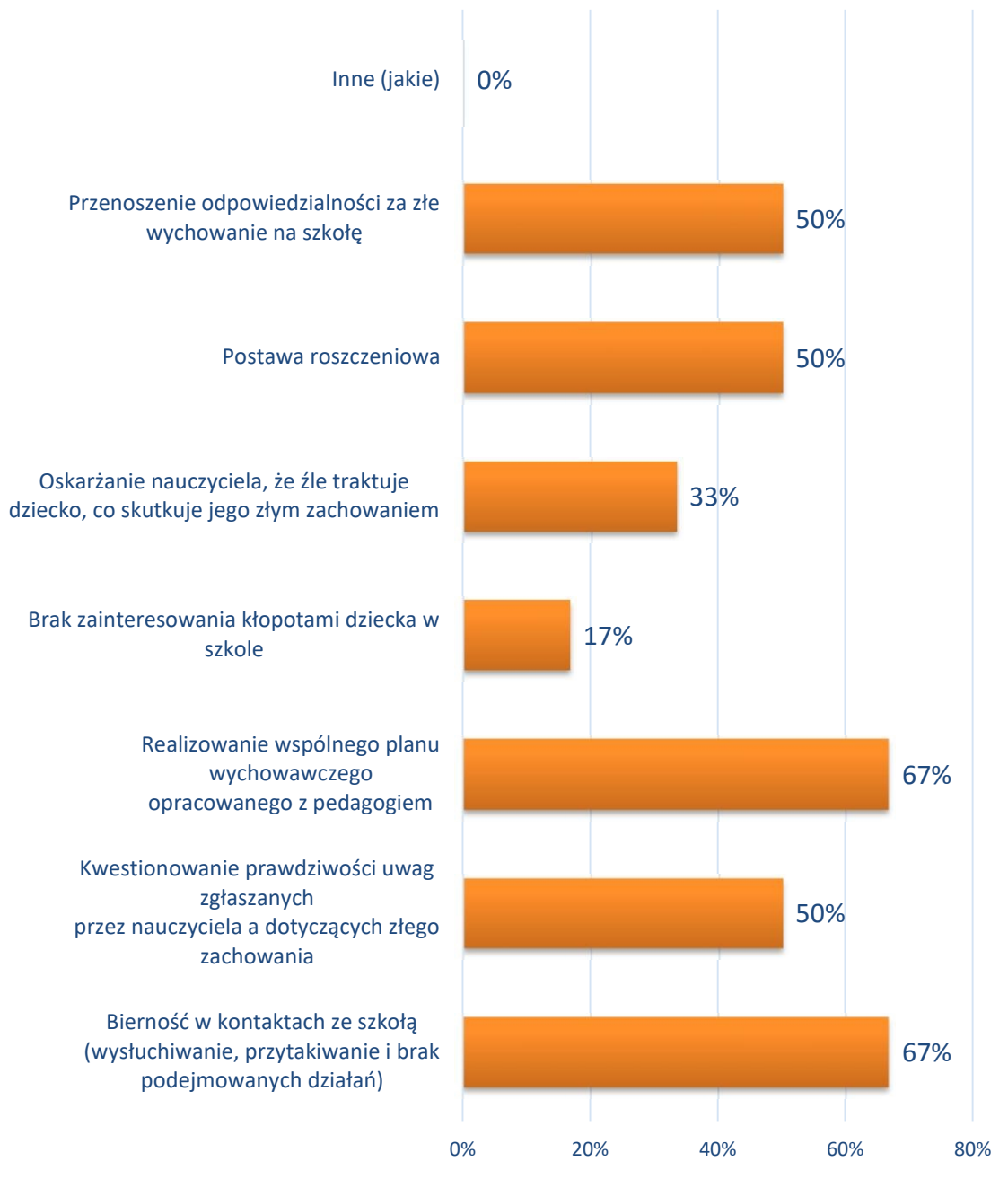
3.6.6. Postawy rodziców wobec zachowań negatywnych

Zapytaliśmy pedagogów szkolnych o ich doświadczenia ze współpracy z rodzicami uczniów, którzy przejawiają zachowania ryzykowne. W 83% rodzice podejmują współpracę ze szkołą. Jednakże w pytaniu o postawy rodziców, aż 67% nauczycieli deklaruje bierność rodziców w kontaktach ze szkołą. Również 50% deklaruje kwestionowanie prawdziwości uwag zgłaszanych przez nauczyciela, postawę roszczeniową oraz przenoszenie odpowiedzialności za złe zachowanie na szkołę.

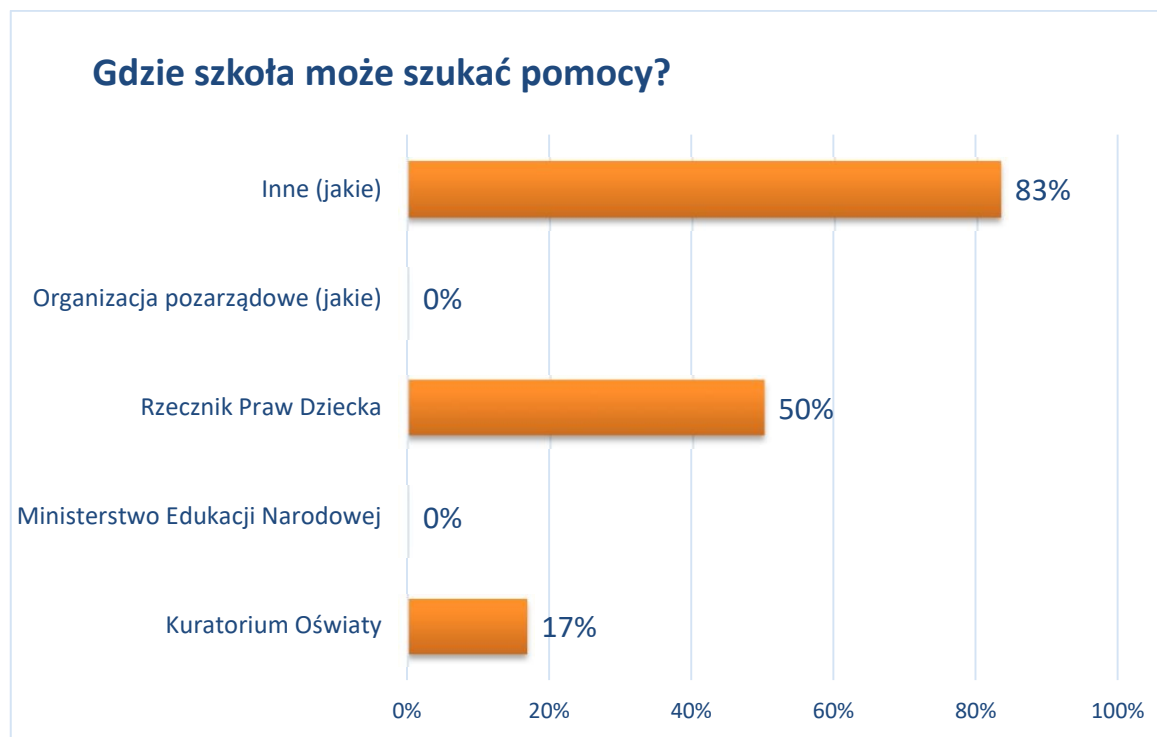
Czy rodzice uczniów przejawiających zachowania ryzykowne, podejmują współpracę ze szkołą?

Jakie postawy, podczas występowania u dziecka zachowania ryzykownego, przyjmują rodzice?

Na koniec zapytaliśmy pedagogów gdzie szkoła może szukać pomocy w przypadku zaistniałych sytuacji oraz czy z własnego doświadczenia uzyskali taką pomoc. Jako instytucje udzielające pomocy pedagodzy szkolni wskazywali oprócz Rzecznika Praw Dziecka (50%): Miejski Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Rodzinie w Kole, Komendę Powiatową Policji w Kole, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Kole, PSSE, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Sąd Rodzinny.

3.7. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

3.7.1 Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

3.7.2 Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec alkoholu, narkotyków i dopalaczy.

3.7.3 Charakterystyka grupy badanej

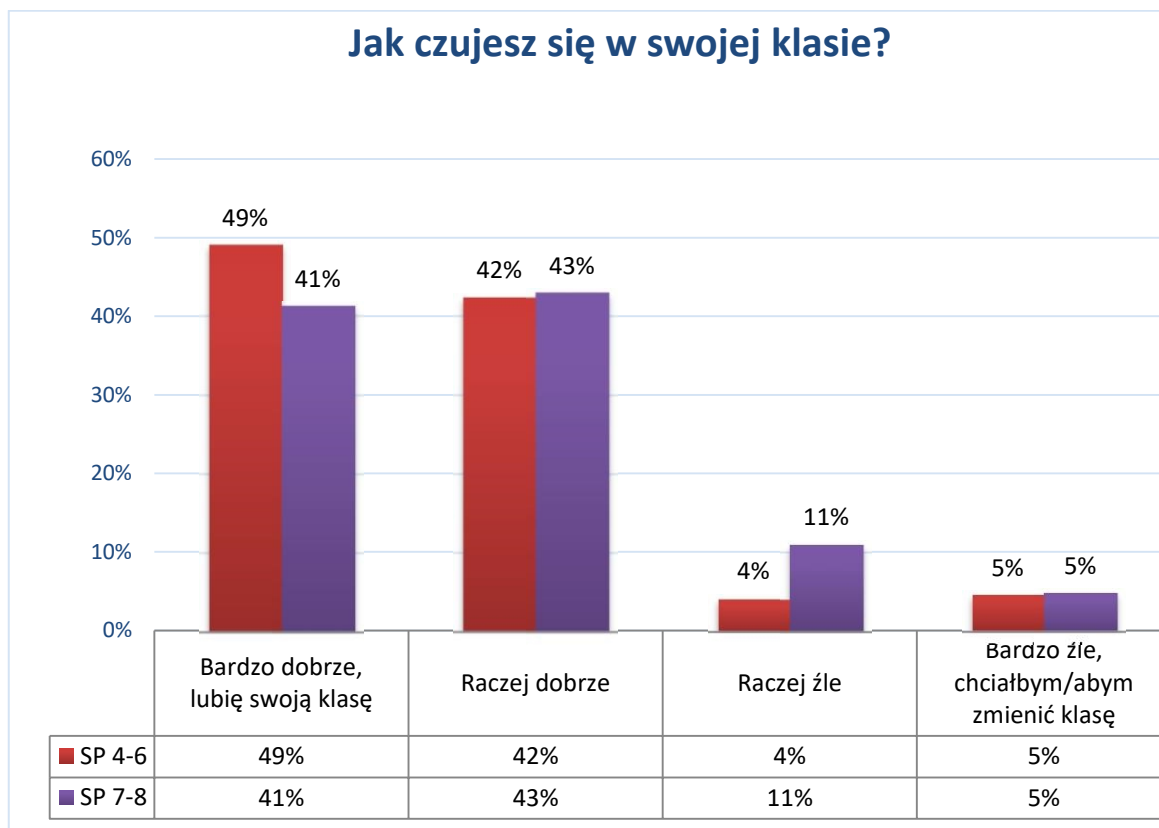
W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych w przedziałach wiekowych: klasy 4-6 i klasy 7-8.

Liczebność grup badanych

szkoły podstawowe (kl. 4-6)	465
szkoły podstawowe (kl. 7-8)	356
ŁĄCZNIE	821

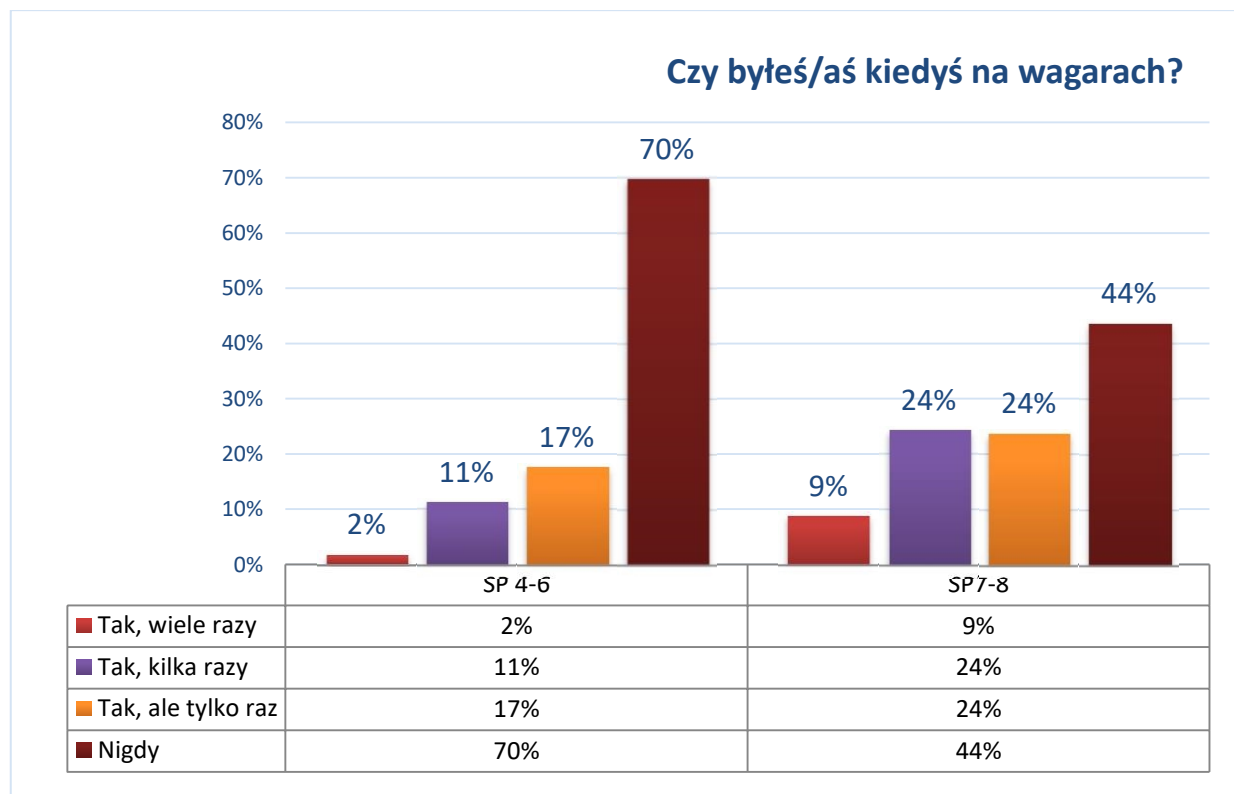
Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające, ponieważ zdecydowana większość uczniów klas 4-6 lubi swoją klasę i raczej czuje się w niej dobrze - 91%⁷. Takiego samego zdania jest 84% uczniów klas 7-8. **Należy jednak nie bagatelizować faktu, że 9% uczniów w klasach 4-6 i 16% w klasach 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chciałoby zmienić klasę.**

⁷ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

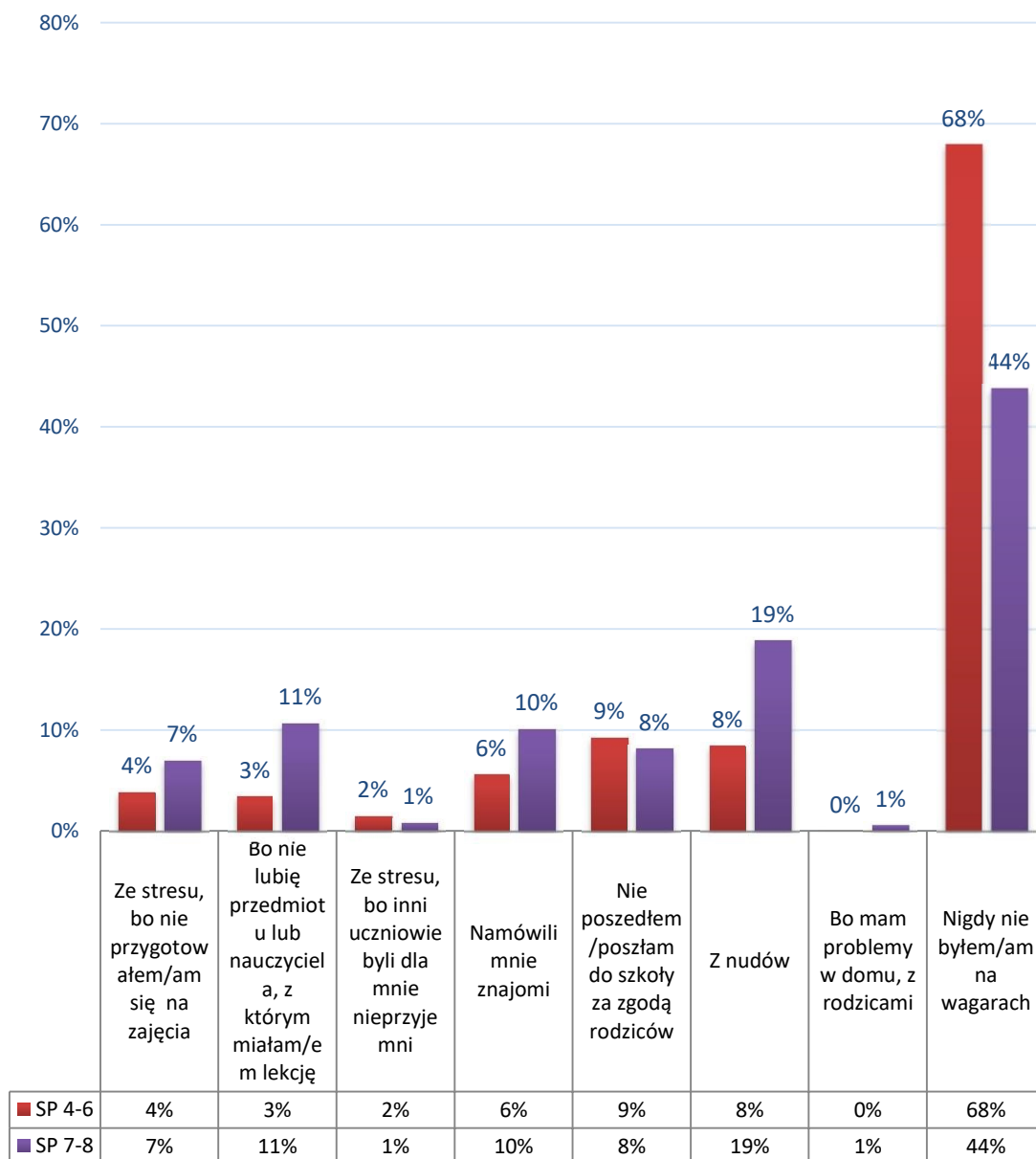
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania w poszczególnych grupach odzwierciedlają tendencje związane z rozwojem wiekowym. **Uczniowie klas 4-6 szkół podstawowych, którzy nigdy nie byli na wagarach stanowią 70%. Odsetek osób niewagarujących maleje w klasach 7-8 szkół podstawowych do 44%. Uczniowie najczęściej wagarowali raz (SP 4-6 – 17%, SP 7-8 – 24%) lub tylko kilka razy (SP 4-6 – 11%, SP 7-8 – 24%).**

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić. Na pytanie (wielokrotnego wyboru) „*Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?*” uzyskaliśmy odpowiedzi jak poniżej.

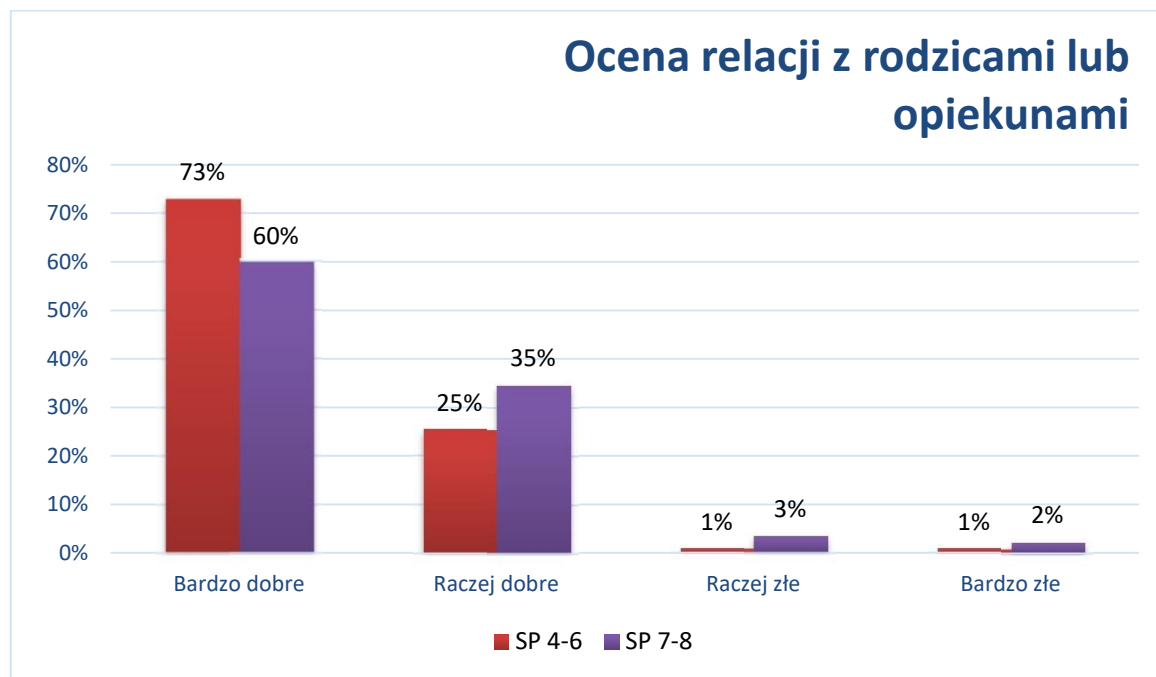
Uczniowie miasta Koła najczęściej jako powód samowolnego opuszczania zajęć wskazywali nudę (SP 4-6 – 8%, SP 7-8 – 19%), namówienie przez znajomych (SP 4-6 – 6%, SP 7-8 – 10%) oraz że nie poszli do szkoły za zgodą rodziców (SP 4-6 – 9%, SP 7-8 – 8%). Starsi wskazywali również niechęć do przedmiotu lub nauczyciela – 11%.

Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?

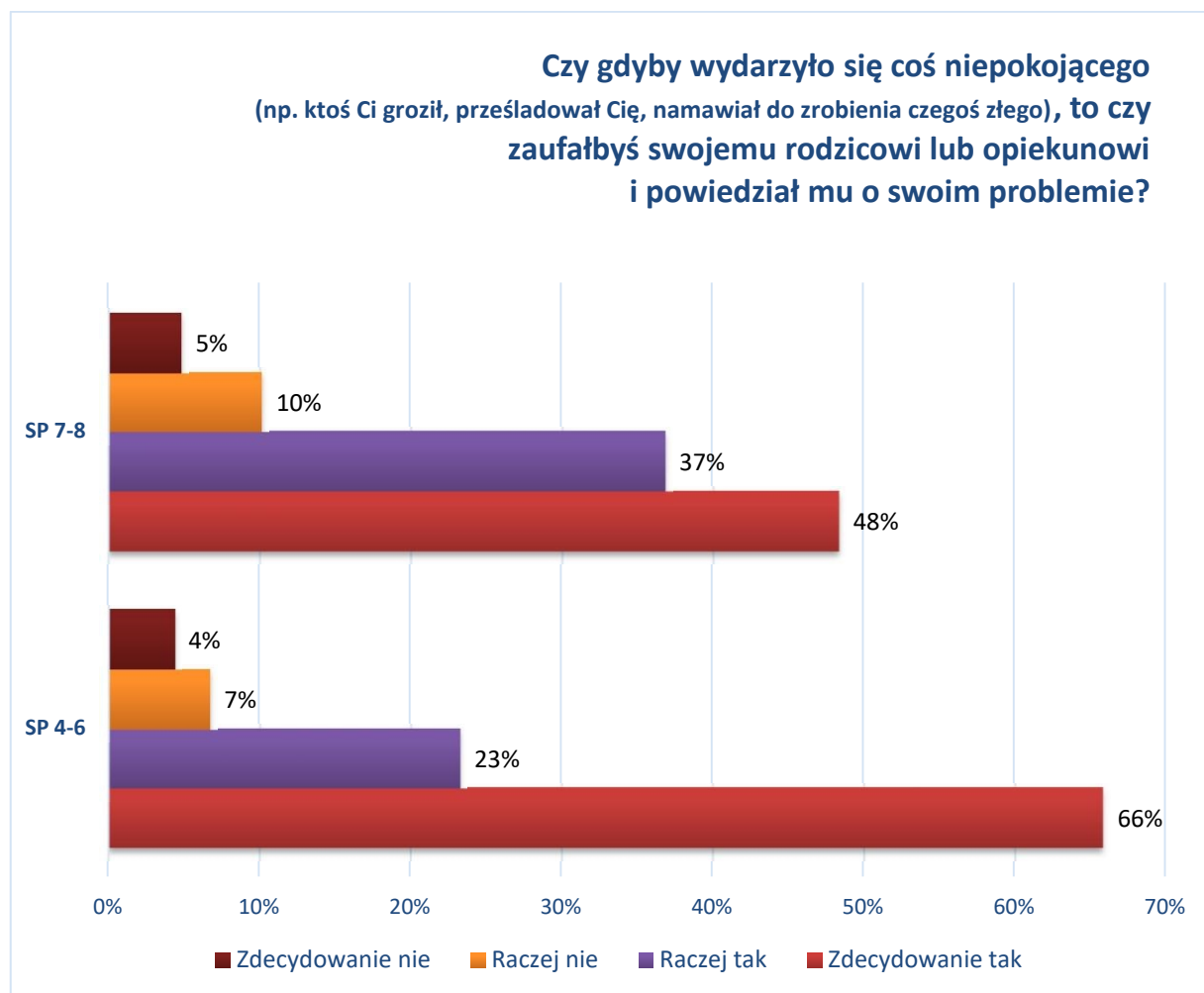

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Uczniowie miasta Koła deklarują bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami (SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 95%).**

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełnianą się edukacją dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. Łącznie 89% uczniów klas młodszych oraz 85% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chciałoby lub raczej chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.

Następnie zadano uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście **odczuwanego poziomu zaufania**, byli **nauczyciele**. Wraz z wiekiem uczniów poziom ten spada. Dzieci i młodzież miasta Koła rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica.

Łącznie odpowiednio 75% uczniów klas 4-6 szkół podstawowych oraz 61% uczniów klas 7-8 obdarzyłoby zaufaniem pedagogów. Poziom spadku zaufania wśród starszych uczniów jest zauważalny.

3.7.5 Wyniki

- *Używanie alkoholu*

Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankiety w Szkołach ESPAD z 2015 r.⁸ napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Badania ogólnopolskie wykazały, że próby picia ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich.

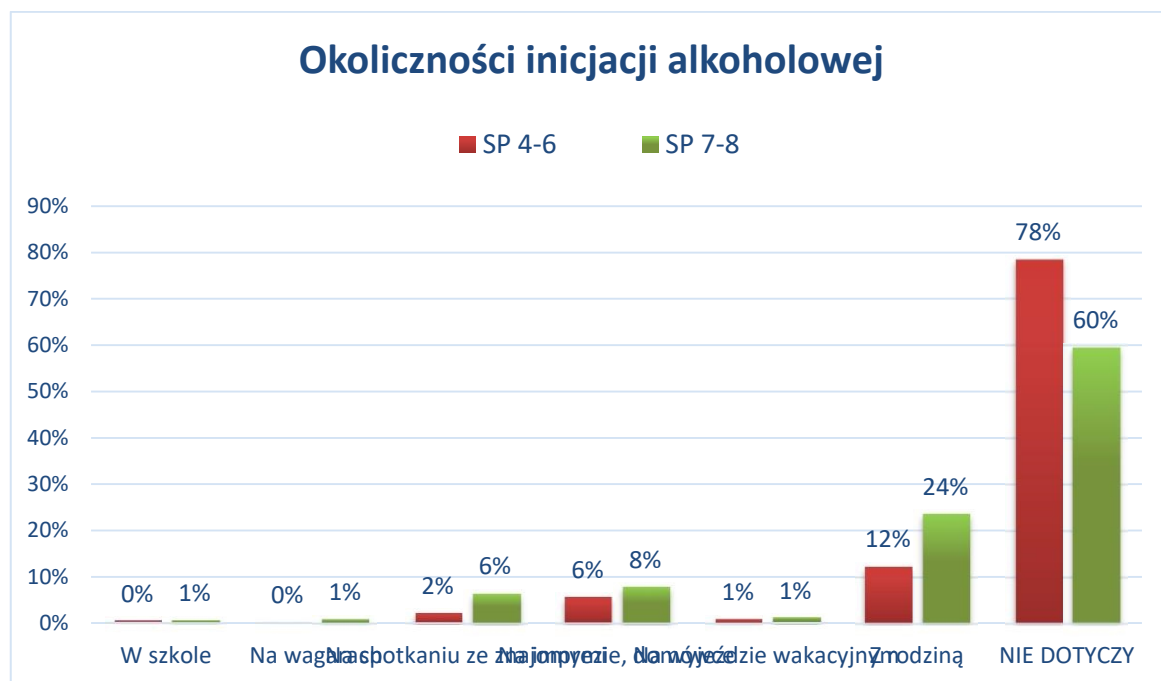
Inicjację alkoholową ma za sobą: 21% badanych uczniów klas młodszych SP oraz 43% uczniów klas starszych.

⁸ Jerosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015 r.*; KBPN, PARPA, IPiN; Warszawa 2015.

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej jest towarzystwo rodziny (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 24%), spotkania ze znajomymi (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 6%) oraz impreza, domówka (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 – 8%).

Aczkolwiek, większość badanych wskazała, że to pytanie ich nie dotyczy (SP 4-6 – 78%; SP 7-8 – 60%).

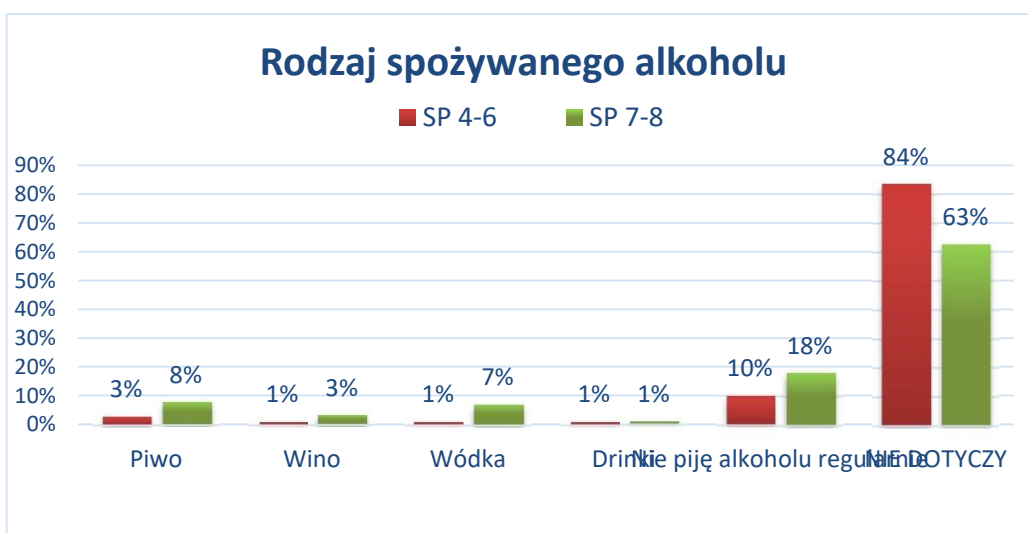
Otrzymany wynik wydaje się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było także jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. **11% uczniów klas 4-6 szkół podstawowych miało jednorazowy kontakt z alkoholem lub pilo kilka razy w życiu (7%), natomiast wśród uczniów klas 7-8 odsetek ten był wyższy i wynosił odpowiednio 12% i 17%.**

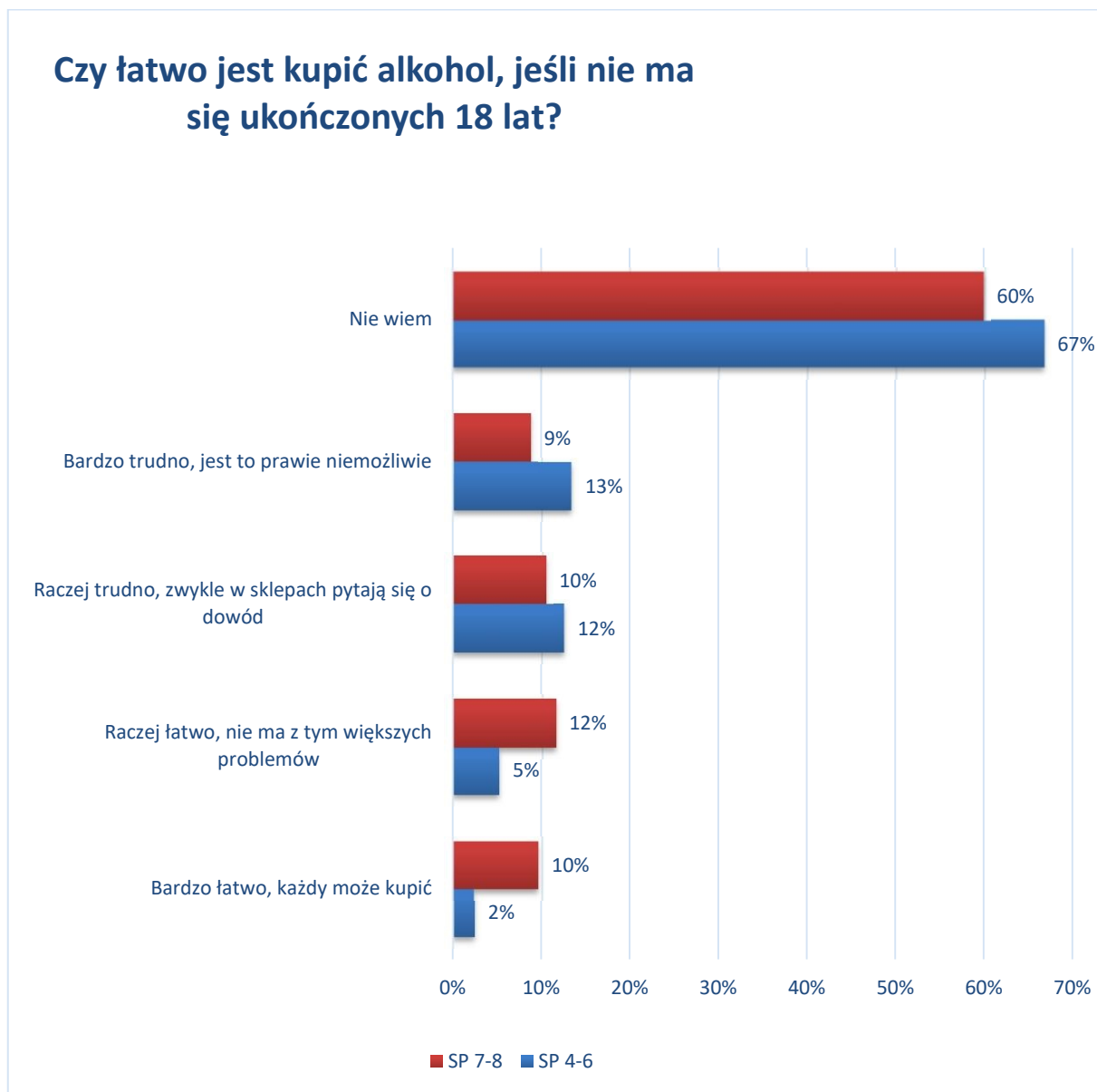
W następnej kolejności zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 - 8%) oraz **wódkę** (SP 7-8 – 7%).

Deklaracje uczniów, których to pytanie nie dotyczy: SP 4-6 – 84%; SP 7-8 – 63%.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. **Pokazane poniżej wyniki sugerują, że 67% uczniów klas 4-6 SP i 60% uczniów klas 7-8 SP nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.**

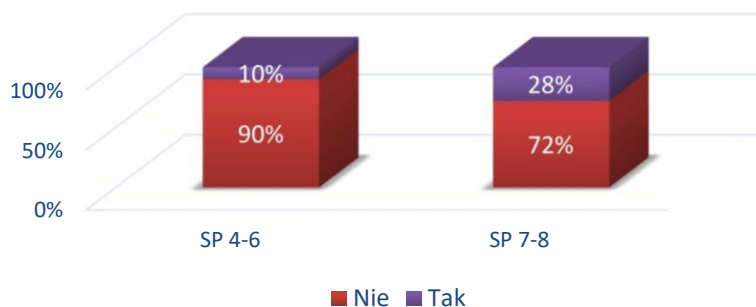
Z kolei łącznie 7% uczniów klas SP 4-6 i 22% 7-8 SP wskazuje, że jest to bardzo łatwe i raczej łatwe.

- *Substancje psychoaktywne: papierosy*

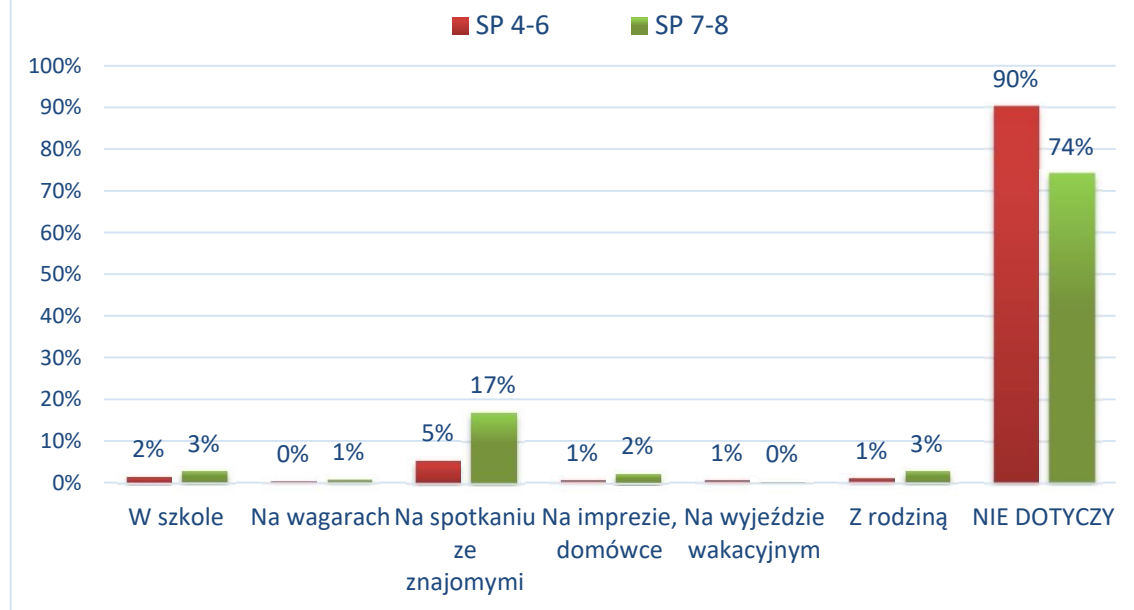
Mimo słabnącej popularności papierosów w naszym społeczeństwie są one wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów w mieście Kole, czy kiedykolwiek próbowali papierosa, oraz w jakich okolicznościach. Inicjację nikotynową ma za sobą 10% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz 28% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.

Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

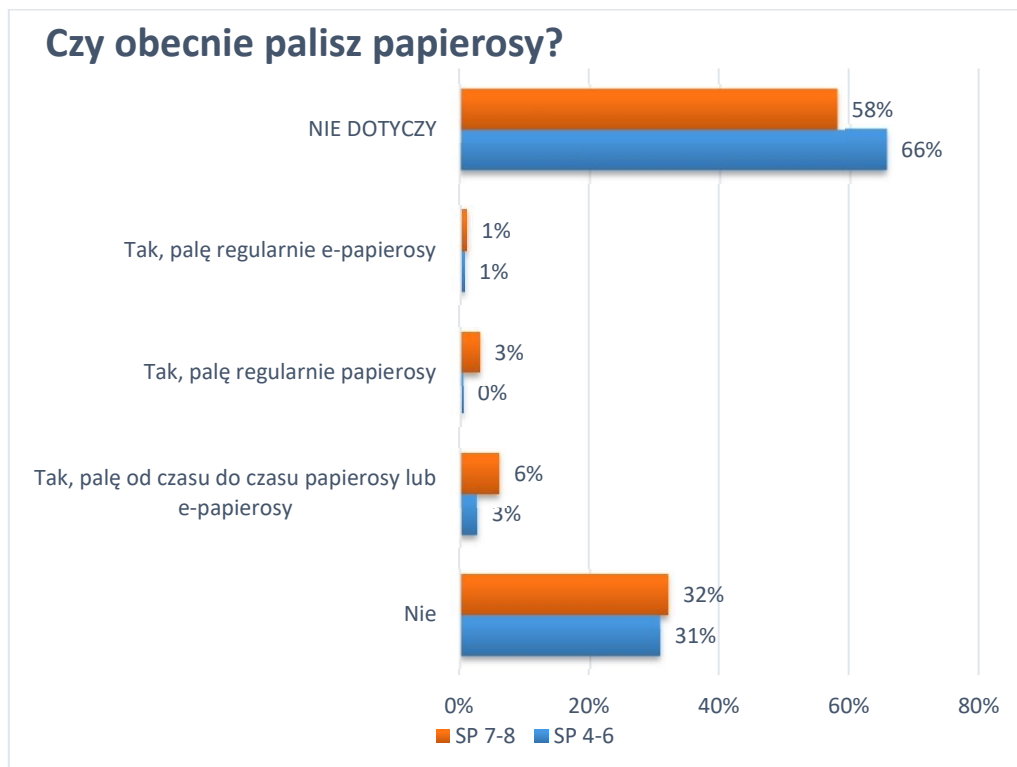
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 17%). Sygnałem ostrzegawczym może być fakt, że niewielka część uczniów swojego pierwszego papierosa zapaliła na terenie szkoły (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 3%).

Okoliczności inicjacji nikotynowej

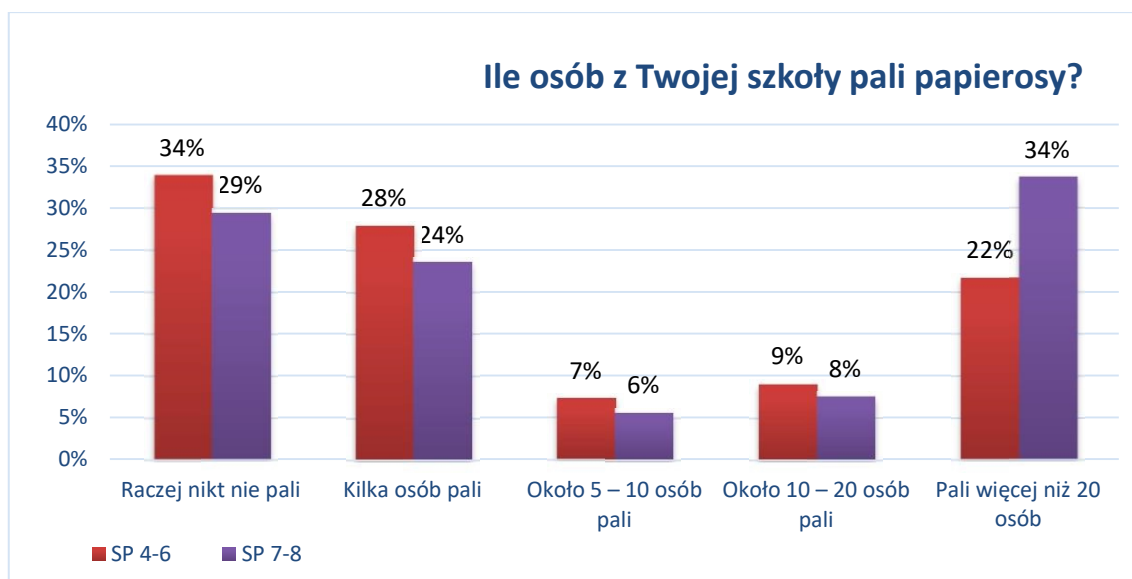

Przeważająca większość uczniów miasta Koła, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6 – 97%; SP 7-8 – 90%).

Niewielki odsetek uczniów pali od czasu do czasu tradycyjne papierosy lub e-papierosy (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 – 6%), a 3% starszych uczniów deklaruje, że pali regularnie tradycyjne papierosy.

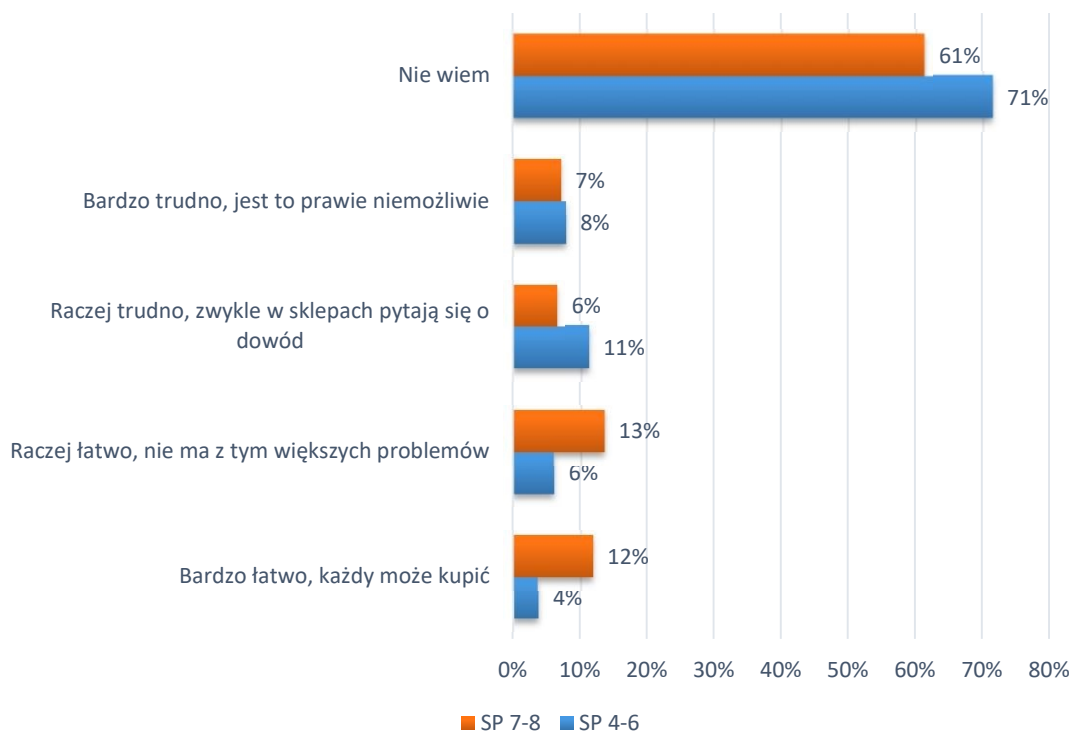

Uczniowie deklarują, że wśród ich znajomych ze szkoły pali kilka osób (SP 4-6: 28%, SP 7-8: 24%), a nawet powyżej 20 osób: SP 4-6: 22%, SP 7-8: 34%. Potwierdza to odpowiedzi nauczycieli, którzy deklarowali, że jednym z powszechnych zachowań ryzykownych jest palenie tytoniu.

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Uczniowie w większości nie znali odpowiedzi na to pytanie (SP 4-6: 71%, SP 7-8: 61%), a łącznie 18% SP 4-6 i 13% SP 7-8 oceniła, że jest to raczej i bardzo trudne. Natomiast 10% uczniów klas 4-6 i 25% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to bardzo łatwe i raczej łatwe.

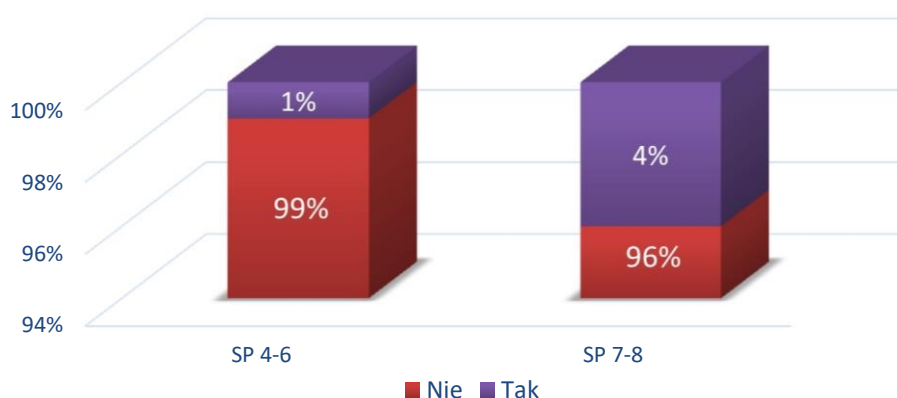
Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

- *Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze*

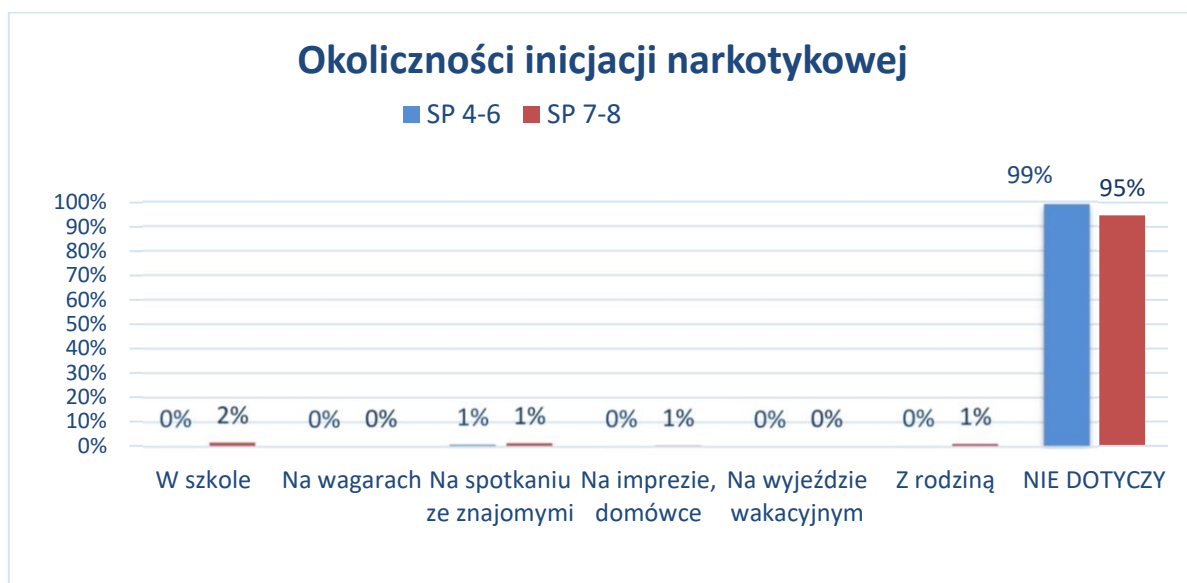
Wyniki badań wskazują, że zaledwie 1% uczniów klas 4-6 SP i 4% SP 7-8 miało kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami.

Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

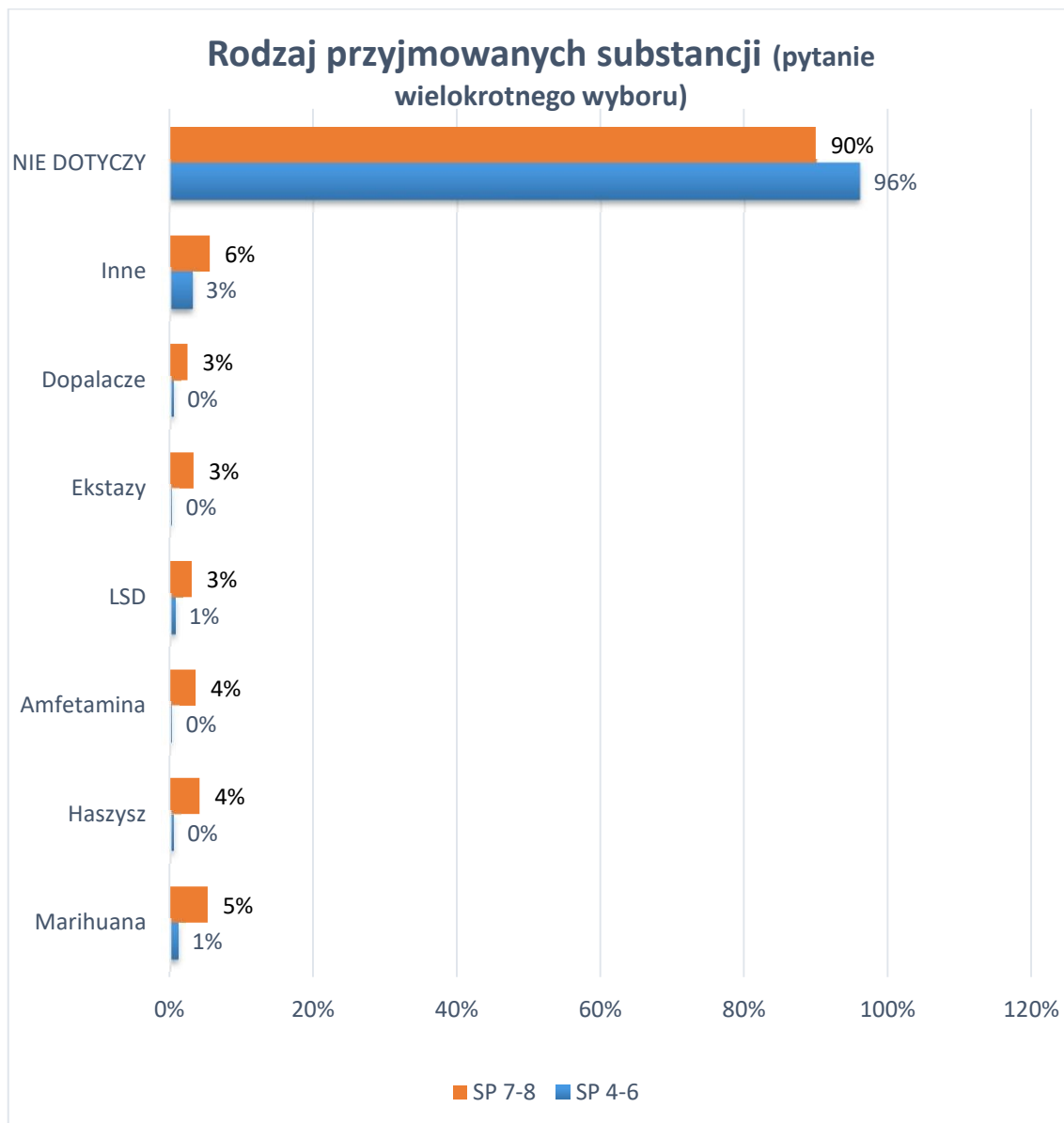

Kolejnym pytaniem zadany uczniom było: „W jakich okolicznościach pierwszy raz spróbowałeś/aś narkotyków lub dopalaczy?”

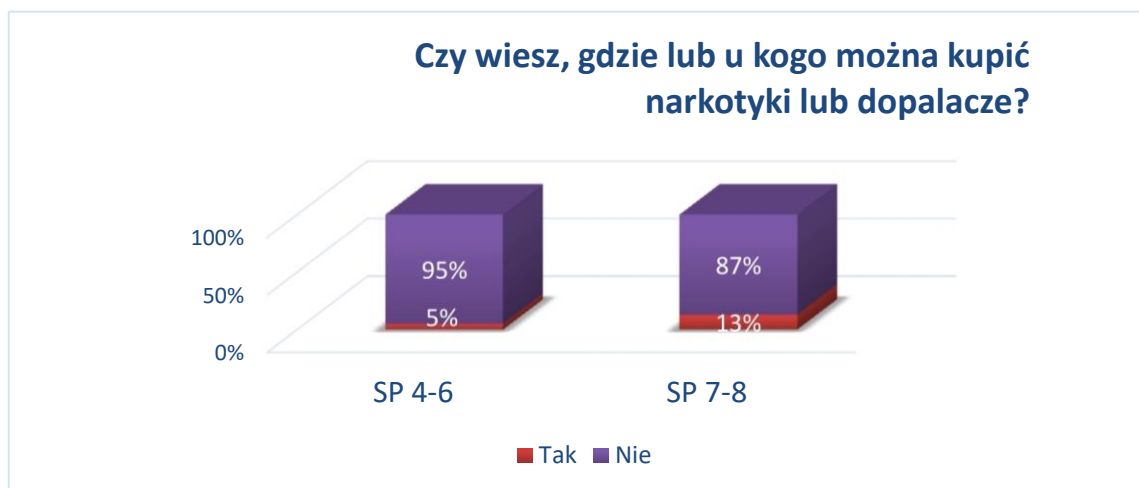
Młodszy uczniowie odpowiedzieli, że to pytanie ich nie dotyczy (99%), starsi natomiast wskazali szkołę (2%), spotkania ze znajomymi (1%), imprezę, domówkę (1%) oraz rodzinę (1%).

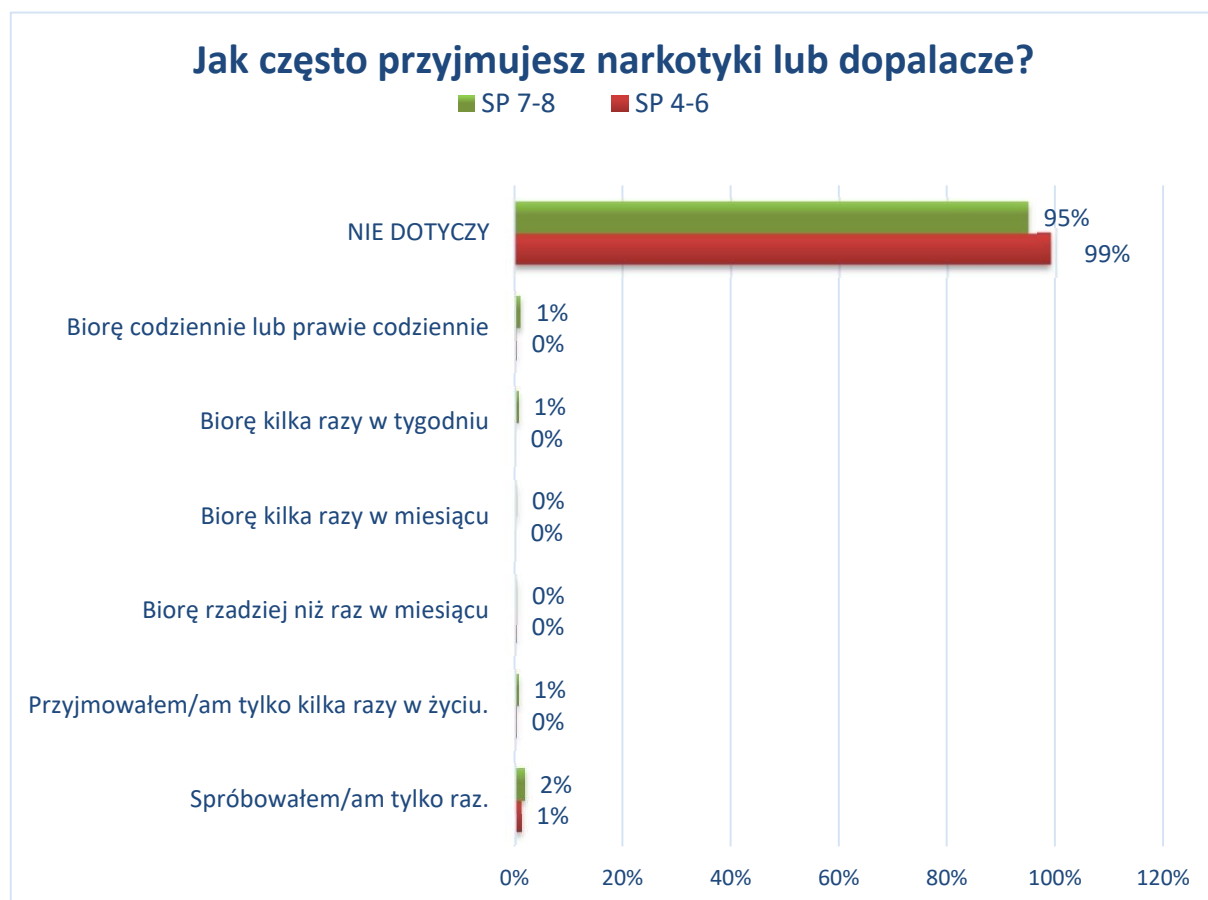
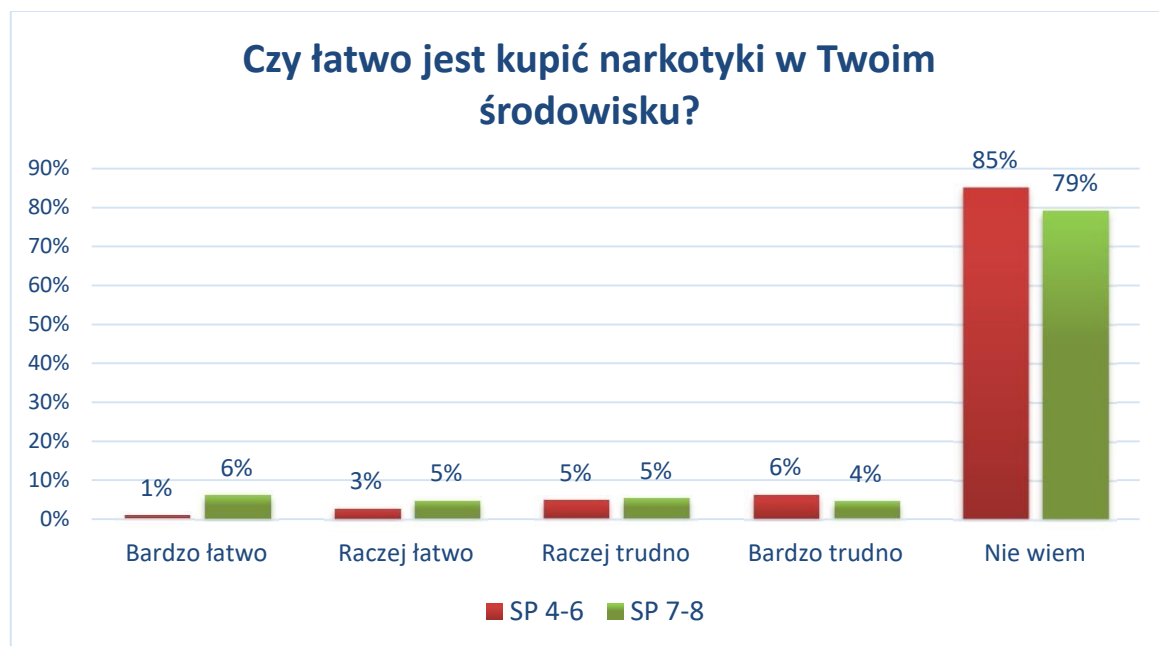
Na pytanie: „Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?” uczniowie odpowiedzieli w większości, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6 - 99%; SP 7-8 – 95%) lub przyjmowali tylko raz (SP 4-6 - 1%; SP 7-8 – 2%).

Poniższe wykresy przedstawiają wiedzę na temat źródeł pozyskiwania narkotyków oraz subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy. Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6 - 95%; SP 7-8 – 87%. Jednakże, aż 13% starszych uczniów deklaruje, że posiada wiedzę gdzie można kupić te substancje.

W subiektywnym pytaniu czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w Twoim otoczeniu, 85% SP 4-6 i 79% SP 7-8 nie zna odpowiedzi na to pytanie, natomiast 4% SP 4-6 i 11% SP 7-8 sugeruje, że jest to bardzo i raczej łatwe.

Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to marihuana (SP 4-6 – 1%; SP 7-8 – 5%), Haszysz (SP 7-8 – 4%), Amfetamina (SP 7-8 – 4%), LSD (SP 4-6 - 1%; SP 7-8 – 3%), ekstazy (SP 7-8 – 3%), dopalacze (SP7-8 – 3%) oraz inne (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 – 6%).

- Postawy wobec substancji psychoaktywnych

Zbadano postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Młodzi ludzie w mieście Kole w większości przyjmują konstruktywne postawy. Mają świadomość szkodliwości alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Jednocześnie nie uważają, że ich spróbowanie oraz przyjmowanie jest modne wśród rówieśników ze szkoły. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 4-6

Twierdzenia	Zdecydowanie nie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	22%	39%	14%	25%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	18%	25%	49%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	59%	17%	8%	15%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	3%	3%	17%	76%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	11%	8%	23%	58%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	7%	14%	25%	54%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	3%	15%	79%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	58%	17%	7%	17%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	7%	9%	23%	61%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	9%	15%	25%	52%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 7-8

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	31%	33%	15%	22%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	16%	19%	25%	39%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	49%	21%	12%	17%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	8%	7%	23%	62%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	12%	22%	53%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	10%	12%	22%	56%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	5%	6%	16%	73%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	60%	19%	5%	16%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	10%	9%	23%	58%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	21%	15%	26%	38%

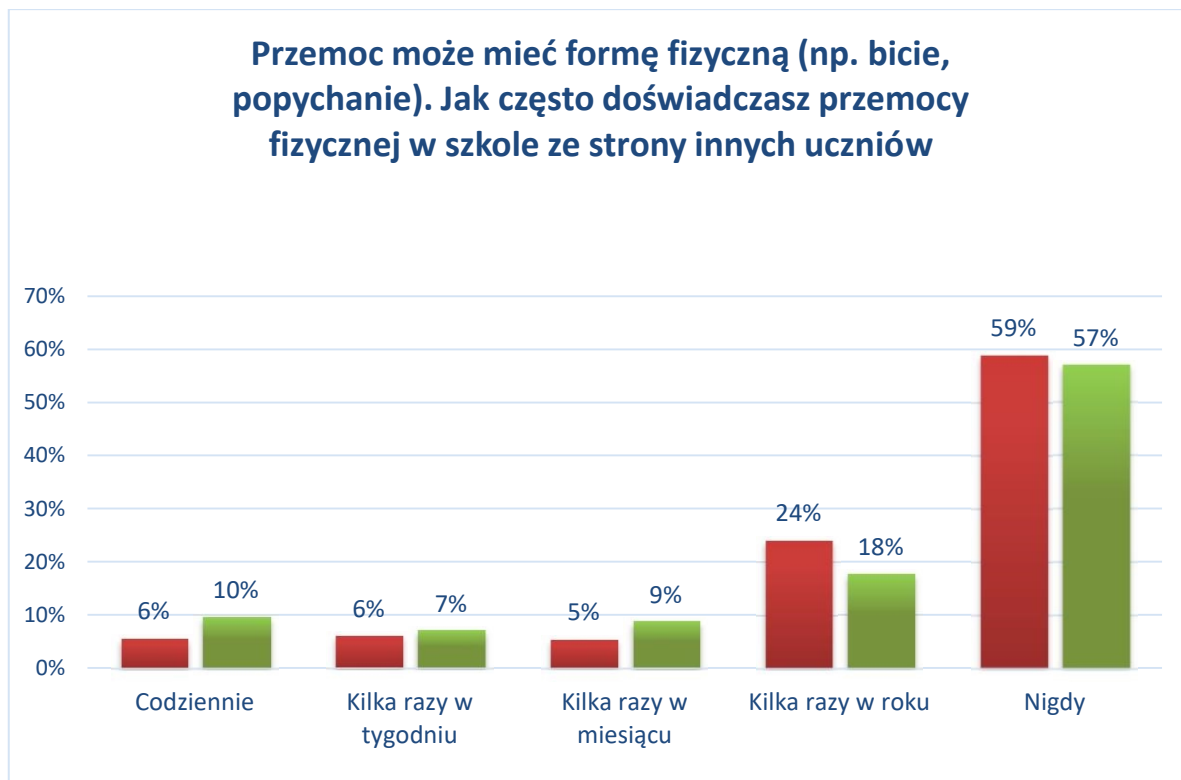
- *Przemoc w szkole*

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w mieście Kole pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

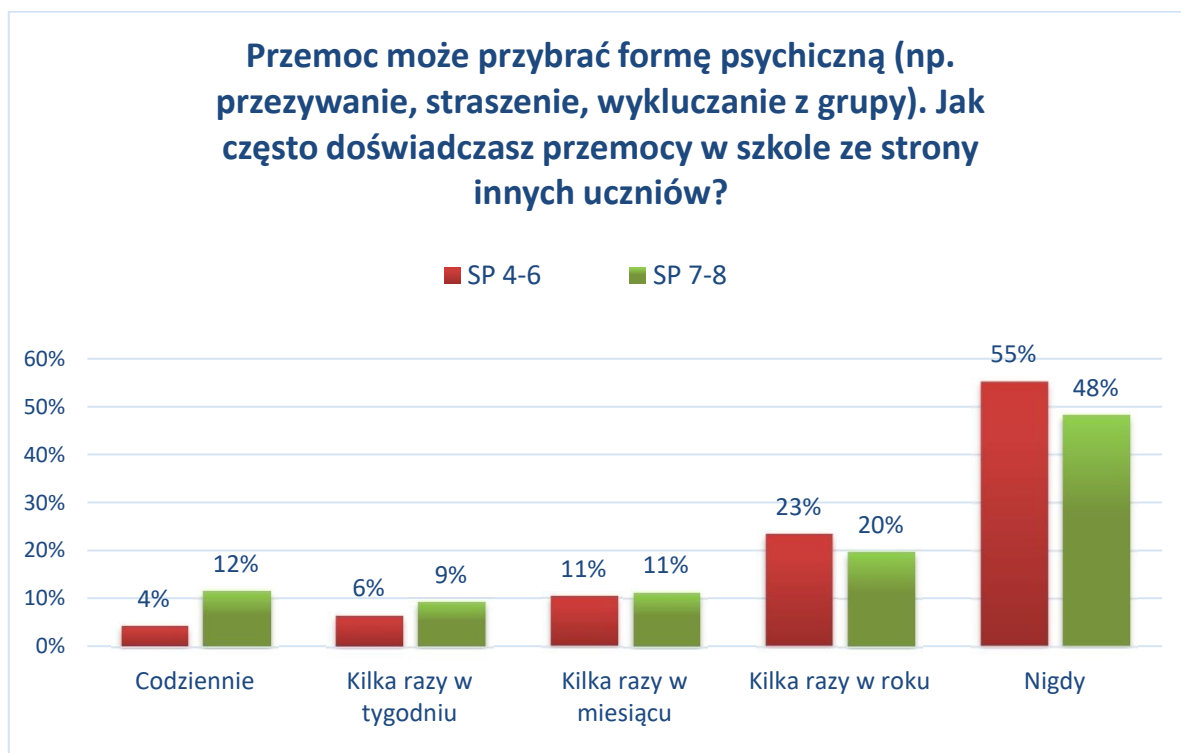
W ankiecie wytłumaczono uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np.: przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytano ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy ze strony innych uczniów oraz nauczycieli.

Uczniowie odpowiadali, że są ofiarami przemocy fizycznej ze strony innych uczniów kilka razy w roku (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 - 18%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 - 9%), kilka razy w tygodniu

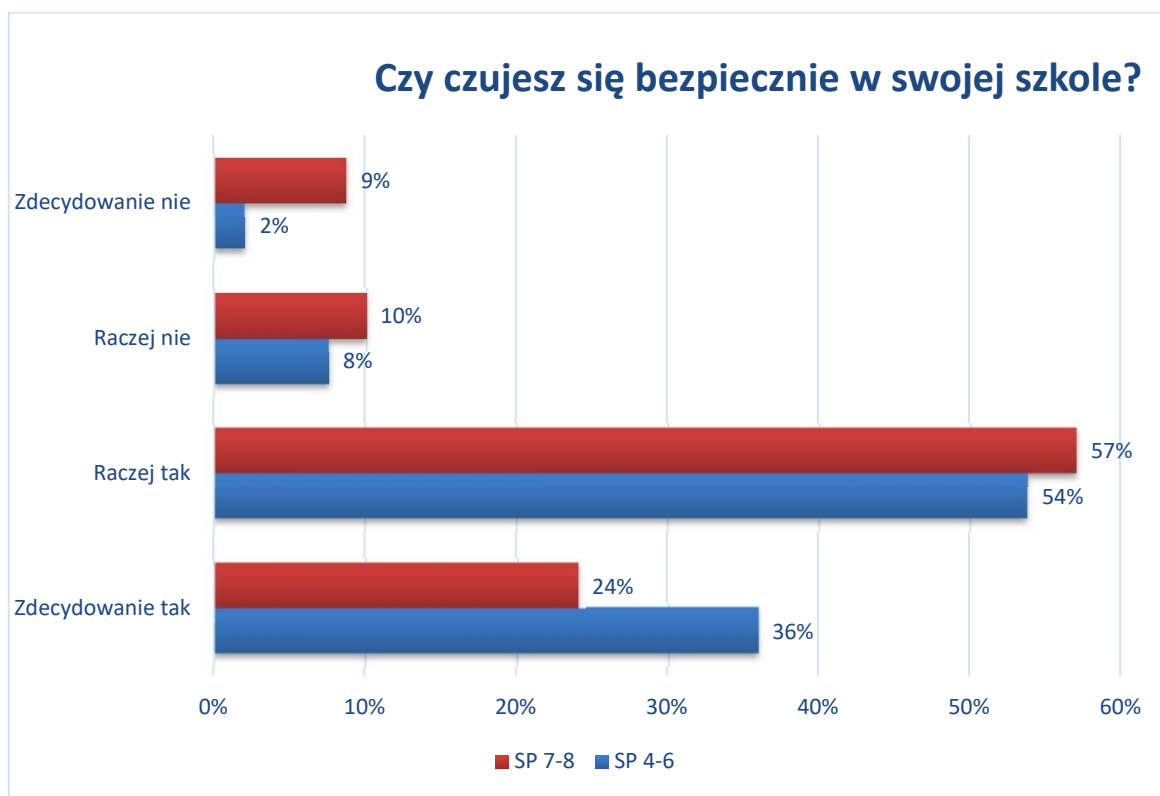
(SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 7%) oraz nawet codziennie (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 10%). Ponad połowa uczniów nigdy nie doświadczyła tej formy przemocy (SP 4-6 – 59%; SP 7-8 - 57%).

W przypadku przemocy psychicznej młodsi uczniowie zdecydowanie częściej deklarują doświadczenia w tym zakresie, odsetek doświadczeń wzrasta również u siódmo i ósmoklasistów: kilka razy w roku (SP 4-6 – 23%; SP 7-8 - 20%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 - 11%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 9%) oraz codziennie (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 - 12%).

W następnym pytaniu nawiązaliśmy do poczucia bezpieczeństwa w szkole. **Większość uczniów czuje się w szkole zdecydowanie lub raczej bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 90%; SP 7-8 - 81%), jednakże należy zwrócić uwagę, że są uczniowie, którzy nie czują się w szkole bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 19%).**

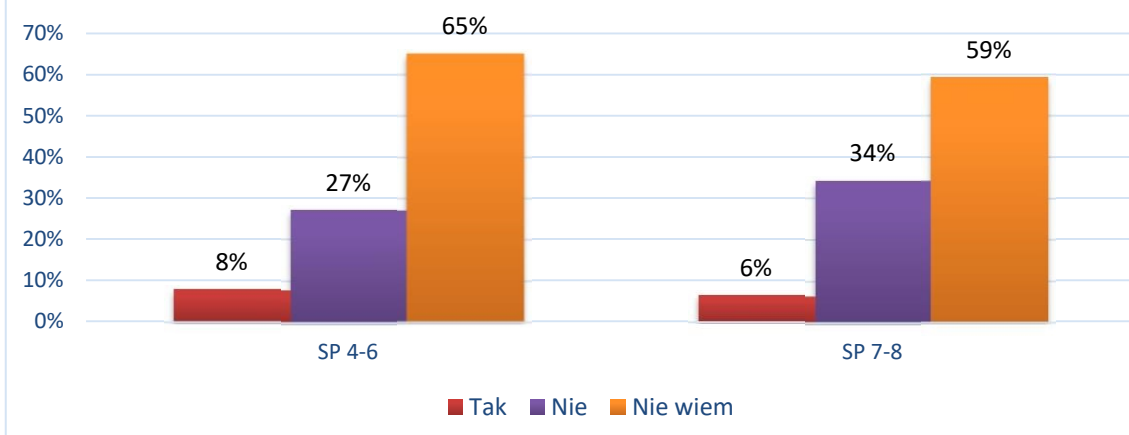

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. **Aż 28% młodszych uczniów przyznaje, że na terenie szkoły są uczniowie, których się obawiają. Takiego samego zdania jest 22% starszych uczniów.**

Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach występuje zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów, aczkolwiek nie jest on rozpowszechniony (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 6%).

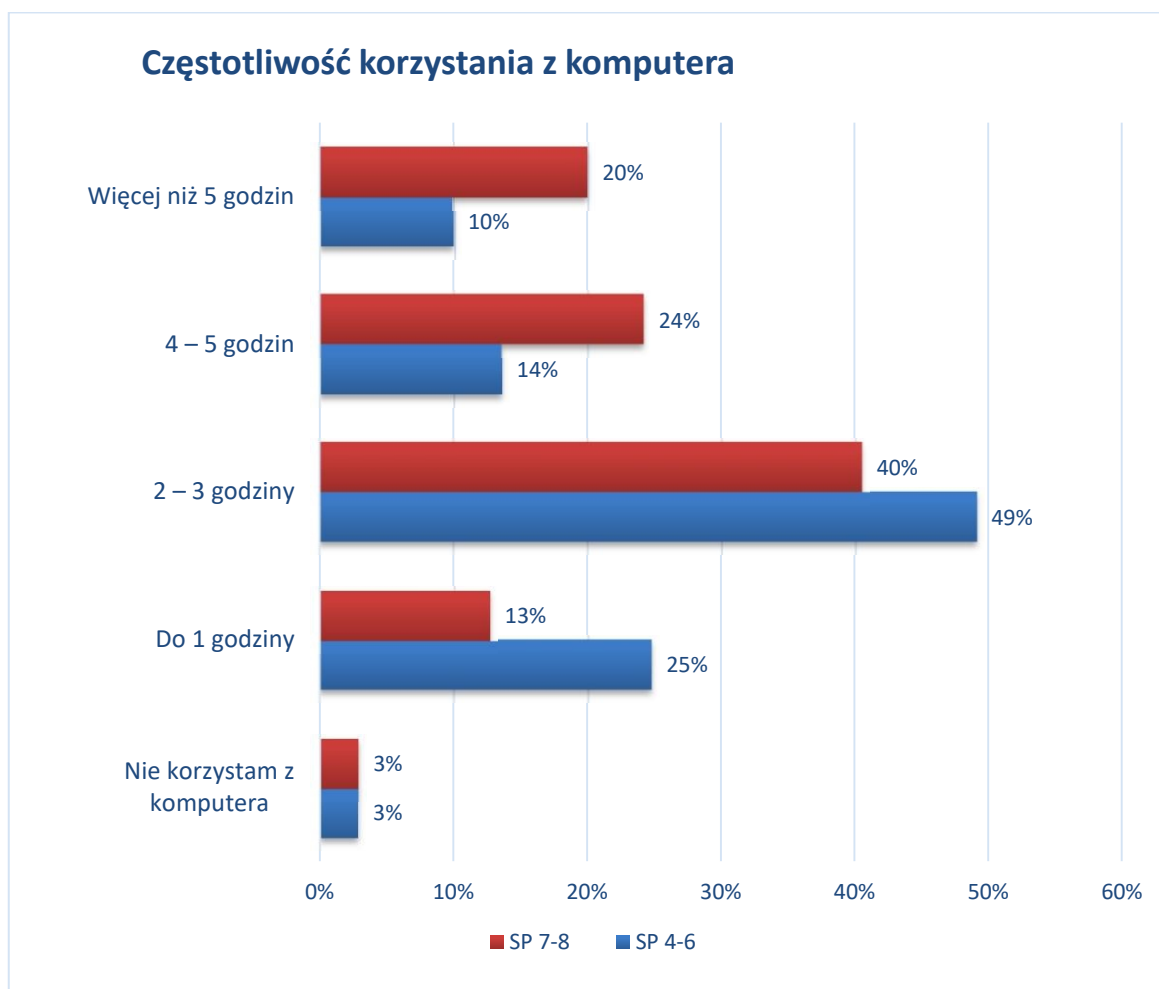
Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?

- *Uzależnienie od Internetu i cyberprzemoc*

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)⁹.

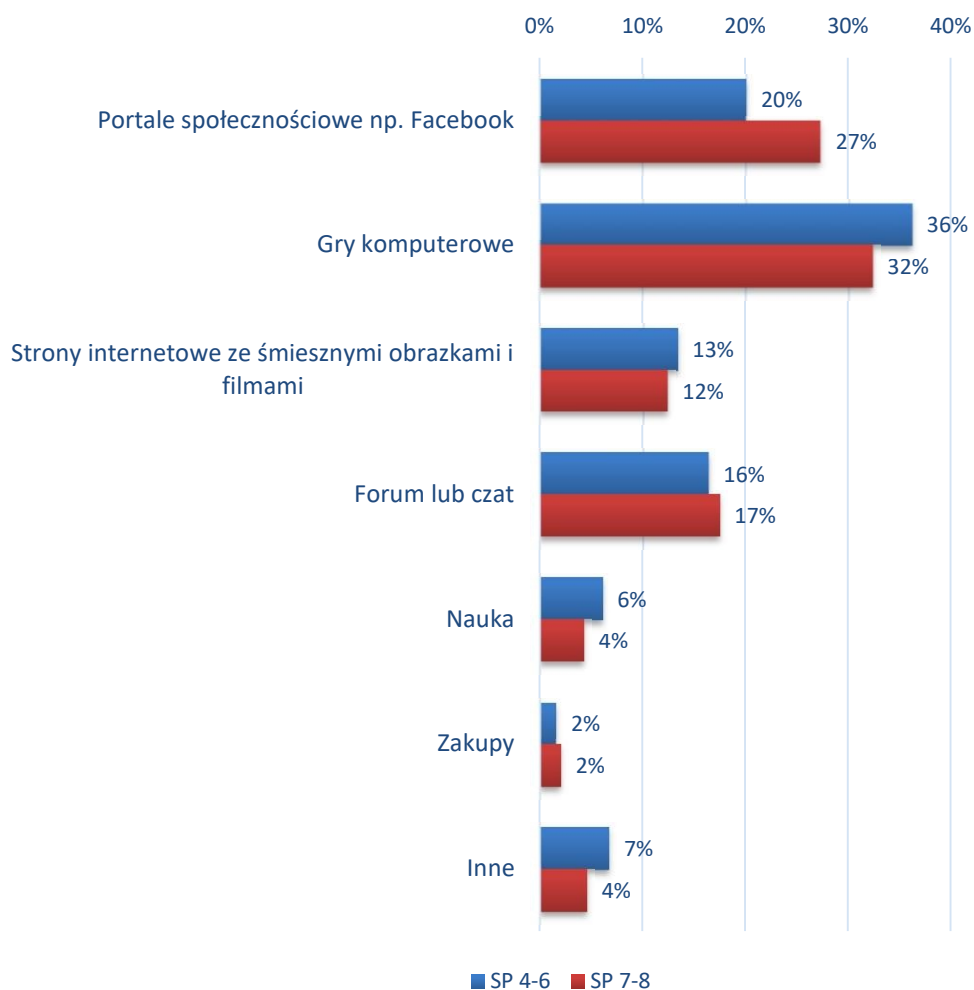
⁹ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

Większość uczniów klas 4-6 i 7-8 spędza przed komputerem poniżej 3 godzin (łącznie SP 4-6: 74%; SP 7-8: 53%), aczkolwiek wśród starszych uczniów spora część spędza przed komputerem 4-5 godzin (24%) oraz powyżej 5 godzin (20%), co w praktyce może oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu.

Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się gry komputerowe (SP 4-6: 36%; SP 7-8: 32%), portale społecznościowe (SP 4-6: 20%; SP 7-8: 27%) oraz forum lub czat (SP 4-6: 16%; SP 7-8: 17%).**

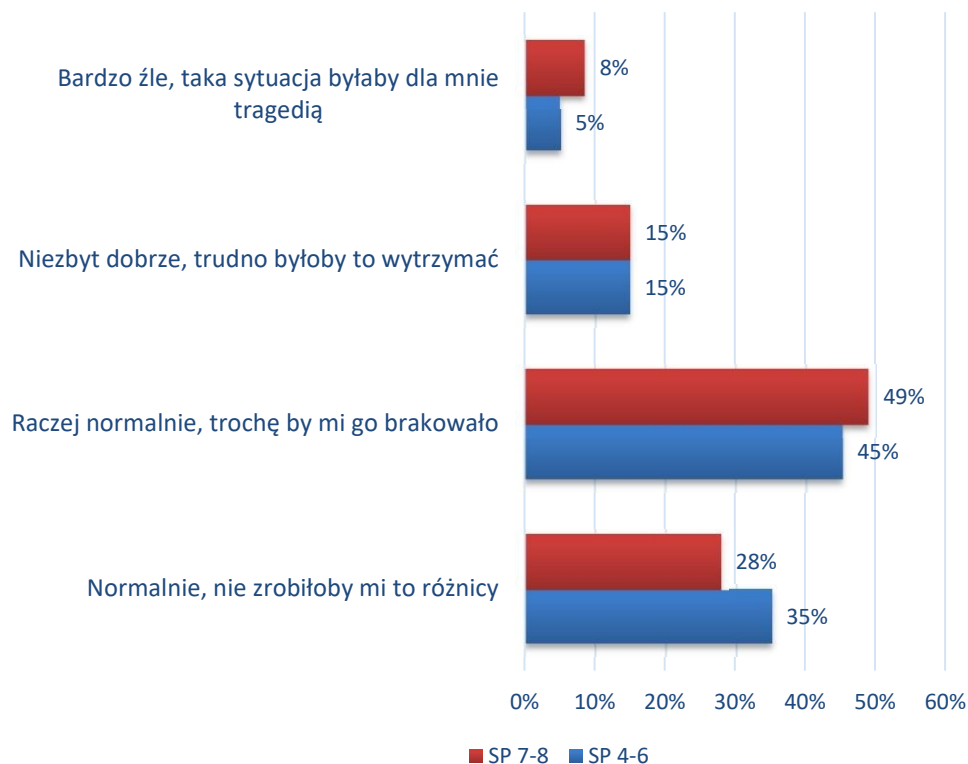
Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

Łącznie 80% uczniów klas 4-6 i 77% uczniów klas 7-8 szkoły deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 15%; SP 7-8 – 15%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby negatywnie (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 8%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajęń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do internetu?

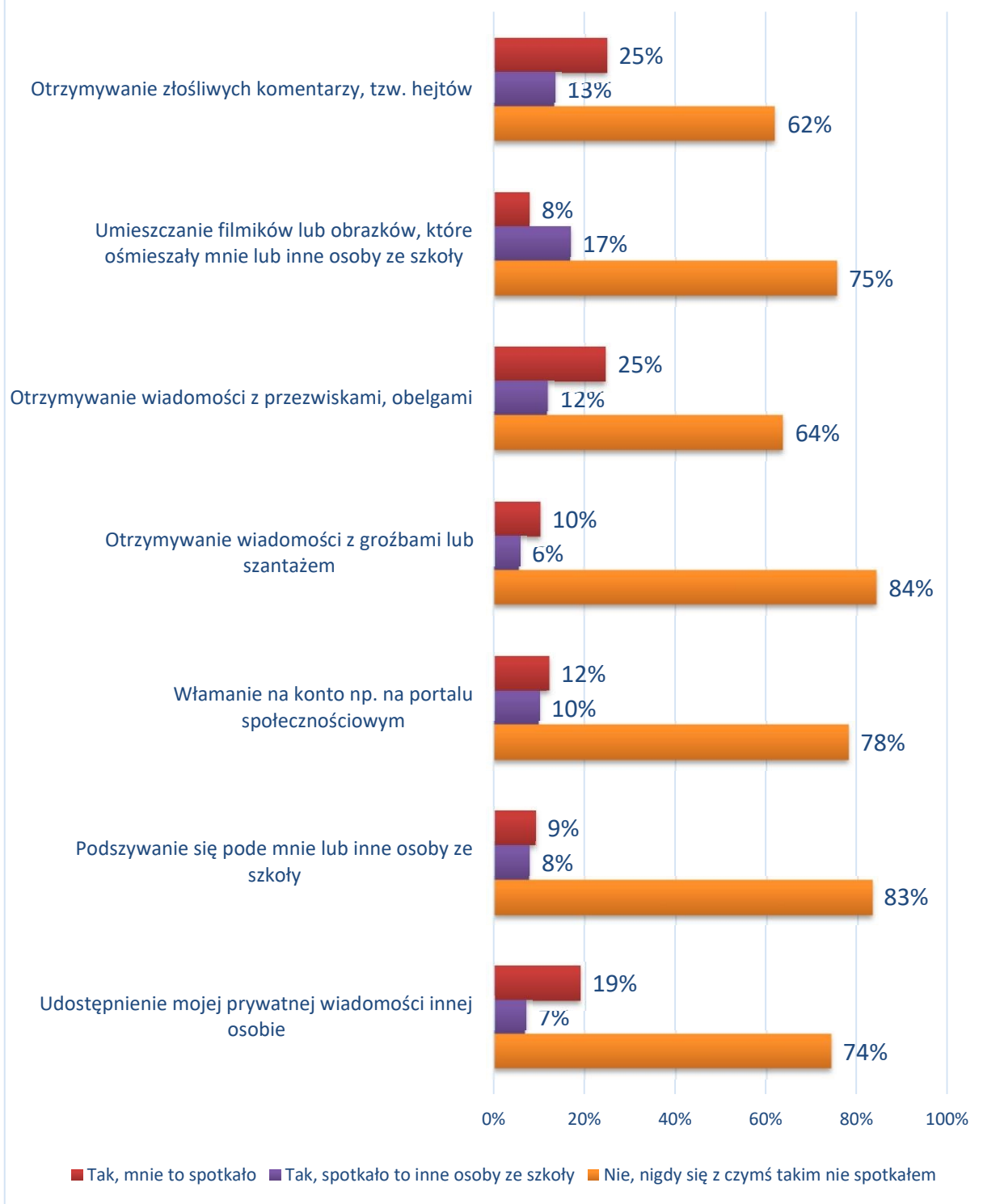
Internet, jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hejtingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. W grupie młodszych uczniów relatywnie znikoma część deklaruje styczność z omawianymi zagrożeniami. Nieco inaczej wyniki kształtują się wśród starszych uczniów. Wyniki badań wskazują, że starszym uczniom z Koła nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

25% uczniów klas 4-6 i 28% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hejtingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

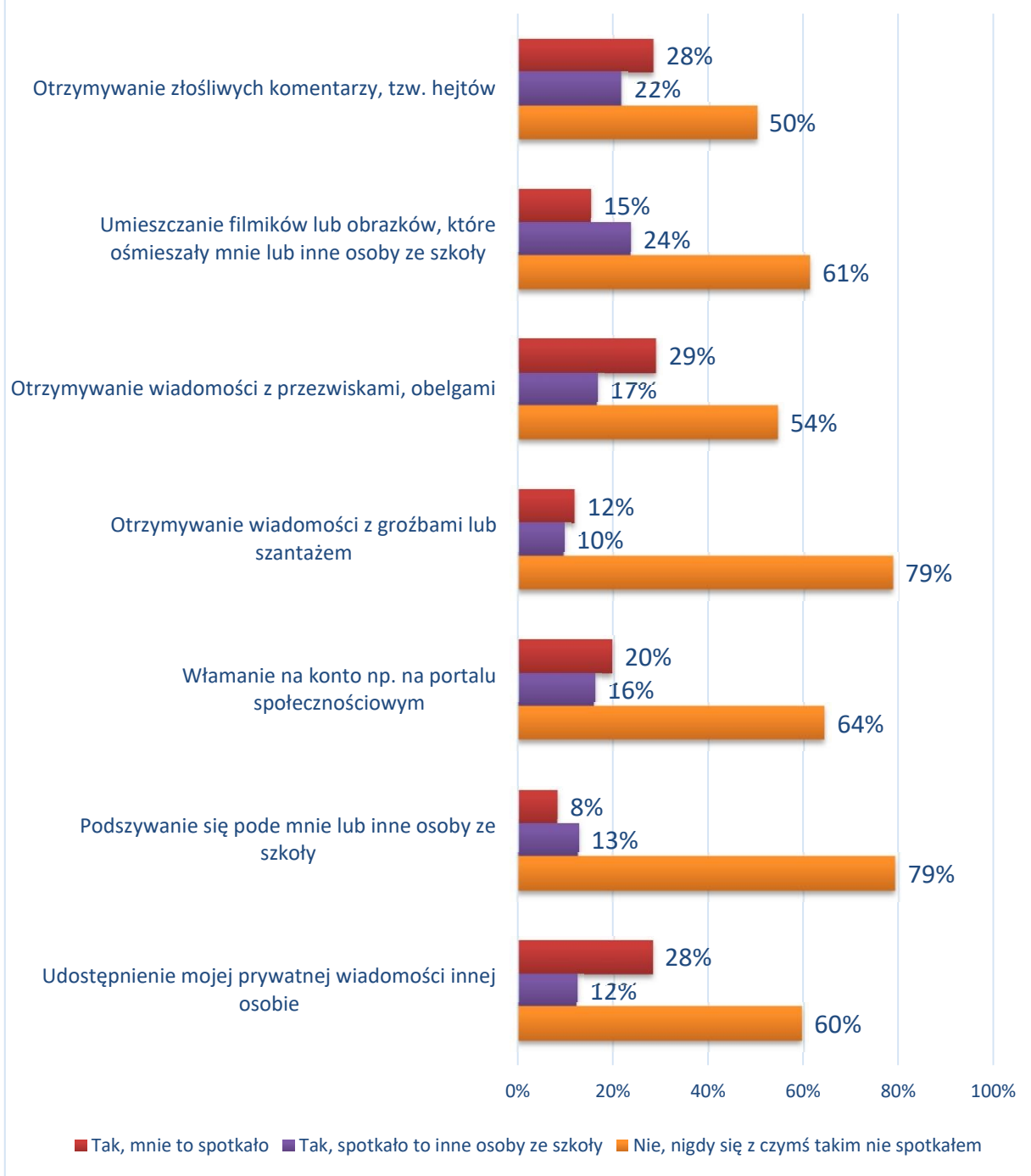
Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z przezwiskami i obelgami (SP 4-6 – 25%; SP 7-8 – 29%), byli ofiarami włamania na konto (SP 4-6 - 12%; SP 7-8 - 20%) oraz ich prywatne wiadomości zostały udostępnione innej osobie (SP 4-6 - 19%; SP 7-8 - 28%).

Wskazuje to na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą - SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą - SP 7-8

- *Hazard*

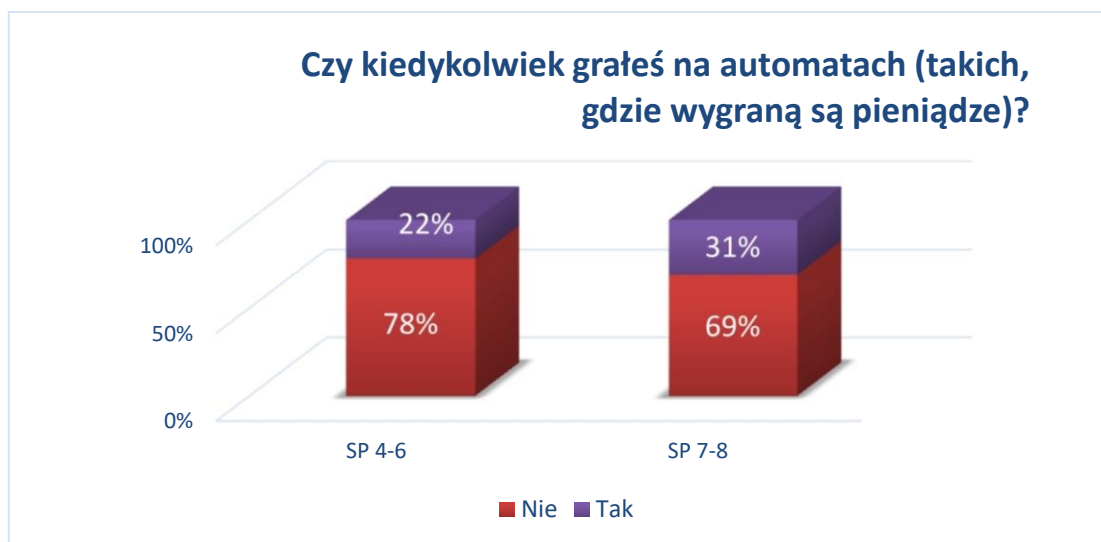
Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹⁰. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard,

¹⁰ P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

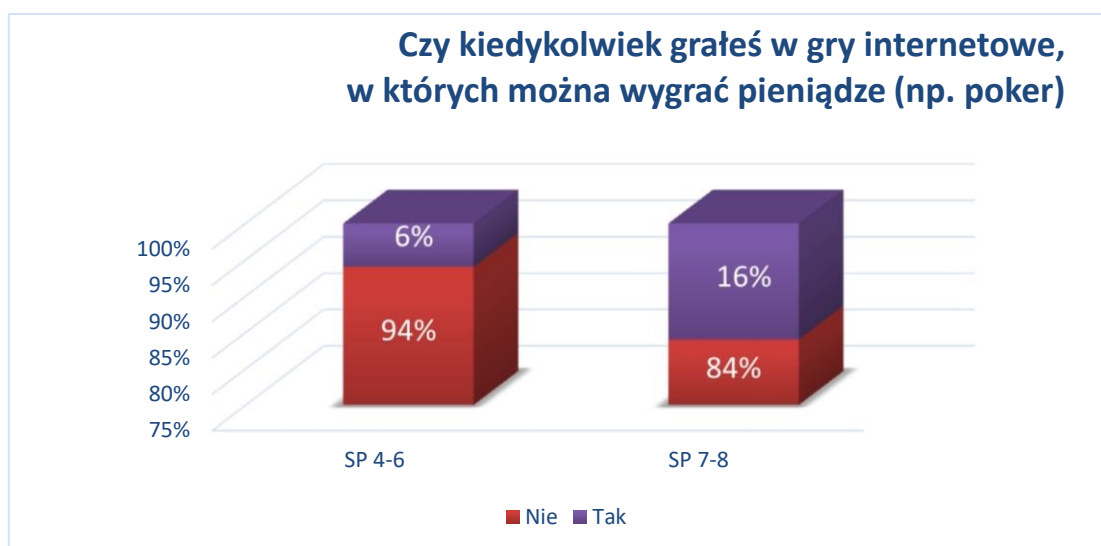
a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹¹. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹².

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród młodych mieszkańców miasta Koła.

Zdecydowana większość uczniów (SP 4-6 – 78%; SP 7-8 – 69%) nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach, jednakże odsetek młodych ludzi mających styczność z tą formą rozrywki jest zauważalny.

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród uczniów (SP 4-6 – 94%; SP 7-8 – 84%).

¹¹ M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹² M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

3.8. Podsumowanie i wnioski

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w mieście Kole można wyróżnić zasadnicze problemy jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

3.8.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

- W opinii mieszkańców wszystkie wymienione w ankiecie problemy uważane są, jako bardzo i raczej istotne. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz ryzykownego i problemowego korzystania z Internetu i telefonu komórkowego przez dzieci i młodzież. Jedną z metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne. Można je rozpowszechniać podczas lokalnych przedsięwzięć profilaktycznych adresowanych do społeczności lokalnej i wskazywać instytucje i miejsca wsparcia, w których można otrzymać pomoc w obszarze zagrożeń społecznych. Rozwój nowoczesnych technologii, kryzys norm moralnych i rodziny przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk i patologii społecznych: depresji, poczucia izolacji i wykluczenia, braku komunikacji i odczuwania samotności wśród bliskich.
- Zdecydowana większość mieszkańców miasta odzwierciedla postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka, jednakże istnieje grupa (17%) dla której to ryzyko jest wysokie. Statystki instytucji wspierających w zakresie uzależnień również to potwierdzają.
- Respondenci prezentują konstruktywne postawy w zakresie skutków spożywania napojów alkoholowych. Alkohol nie jest dobrym „lekiem” na codzienne problemy mieszkańców miasta Koła, ponieważ prawie wszyscy (96%) nie zgadzają się z tym twierdzeniem. W kwestiach takich jak spożycie niewielkiej ilości alkoholu w czasie ciąży lub przed prowadzeniem pojazdu mieszkańcy również prezentują konstruktywne postawy (odpowiednio 100% i 99%).
- Zjawisko palenia papierosów nie dotyczy 69% mieszkańców. Prawie, co trzeci badany pali okazjnie tradycyjne lub e-papierosy. A o szkodliwości elektronicznych papierosów jest przekonanych 80% ankietowanych.
- Wyniki wskazują, że problem zażywania substancji psychoaktywnych występuje, aczkolwiek nie jest rozpowszechniony. Co szósty respondent zna osoby, które przyjmują substancje odurzające. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w społeczeństwie istnieje szeroko rozpowszechnione przekonanie o nikłej szkodliwości marihuany (najczęściej przyjmuje się ją poprzez palenie suszu).
- Problem w lokalnej społeczności stanowią podejrzenia ankietowanych o uzależnienie osób w ich otoczeniu od leków (99%), jednakże tylko 1% mieszkańców potwierdza, że występuje on na pewno.
- Zaledwie 5% ankietowanych wie gdzie może zgłosić się osoba mająca problem z uzależnieniem.
- Wyniki badań dotyczących przemocy pokazują, że 93% respondentów ma podejrzenia o osobach w swoim otoczeniu, które doświadczają tego zjawiska. Tylko 11% badanych wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie, natomiast aż 89% respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w takiej sytuacji.
- Społeczność prezentuje wysoką świadomość w zakresie przemocy w rodzinie. 97% respondentów nie uważa, że dziecko powinno bać się rodziców, dodatkowo 99% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.
- Cyberprzemoc w lokalnej społeczności ma zauważalne znaczenie - 98% badanych przypuszcza, że osoba z jej otoczenia padła ofiarą przestępstwa internetowego. Podobnie wyglądają dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym: 85% określa je jako bardzo i dość powszechne. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy

dotyczącej ochrony własnych danych oraz sposobów racjonalnego korzystania z nowych technologii.

3.8.2. Problemy w środowisku szkolnym:

- Pedagodzy szkolni jednogłośnie przyznają, że w szkole największy problem stanowią zachowania agresywne, przemoc i cyberprzemoc oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych (83%).
- Pedagodzy przyznają, że w szkole nie ma uczniów, którzy przyjmują substancje odurzające, dodatkowo jedna trzecia ankietowanych wskazała, że nie wiedzą jakie substancje uczniowie mogliby przyjmować.
- Jako przyczyny podejmowania zachowań ryzykownych przez młodych ludzi nauczyciele wskazują wpływ otoczenia, chęć zaimponowania oraz dysfunkcje w rodzinie. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, jakie mogą kierować młodymi ludźmi, jednakże można to wykorzystać w zajęciach profilaktycznych i działaniach ukierunkowanych na uświadomienie młodym ludziom ryzyka podejmowanych działań przez nich i przez otoczenie.
- W opinii pedagogów szkolnych zachowania negatywne wpływają destrukcyjnie na innych uczniów (100%). Uczniowie boją się siebie wzajemnie lub naśladują się, co zwiększa skalę problemu.
- W pytaniu o postawy rodziców, aż 67% pedagogów deklaruje bierność rodziców w kontaktach ze szkołą. Również 50% deklaruje kwestionowanie prawdziwości uwag zgłaszanych przez nauczyciela, postawę roszczeniową oraz przenoszenie odpowiedzialności za złe zachowanie na szkołę.

3.8.3. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

- Inicjację alkoholową ma za sobą: 21% badanych uczniów klas młodszych SP oraz 43% uczniów klas starszych. Jako okoliczności uczniowie wskazują przede wszystkim spotkania z rodziną oraz ze znajomymi. Alkohol to substancja, do której dostęp dla uczniów, w porównaniu do narkotyków czy dopalaczy, jest zdecydowanie łatwiejszy. Jego spożywanie jest też powszechnie tolerowane, traktowane, jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń — niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyczaj” osób niepełnoletnich. W związku z tym warto organizować kampanie informacyjne czy specjalne wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączać je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mających kontakt z rodzicami, ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączać w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądaných u rodziców oraz pozostałych mieszkańców miasta. Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków, dzięki której nabywają umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiała młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto, więc zadbać o dostępność zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń.
- Inicjację nikotynową ma za sobą 10% młodszych i 28% starszych uczniów, jednakże aż 22% uczniów klas 4-6 i 34% uczniów klas 7-8 deklaruje, że w ich otoczeniu pali więcej niż 20 osób.
- Wyniki badań wskazują, wśród młodych ludzi problem substancji psychoaktywnych, tj. narkotyków i dopalaczy jest marginalny.
- Raczej dobrze rokujące są także wyniki dotyczące nastawienia uczniów wobec brania narkotyków i dopalaczy w większości uczniowie w każdej grupie wiekowej nie zgadzają się lub

raczej nie zgadzają się, by było to normalne dla osób w ich wieku. Nie uważają również, że dopalacze są mniej szkodliwe oraz istnieje mniejsze prawdopodobieństwo uzależnienia się.

- Uczniowie deklarują w ogromnej większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami (SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 95%). Rodzice okazali się grupą osób, do których chętnie zwróciliby się oni po pomoc w razie kłopotów. Jednakże niewielka część uczniów nie chciałaby zwierzyć się rodzicowi, gdyby ktoś im groził lub namawiał do czegoś złego (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 15%). Stosowne byłoby w tym przypadku włączenie w zakres tematyczny szkolnych spotkań z rodzicami tematyki skutecznego reagowania na problemy wychowawcze i sposobów skutecznej komunikacji z dzieckiem. Generalnie rzecz ujmując pozytywne relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic - nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Zauważalne jest to w szczególności przy deklaracjach o codziennych doświadczeniach w tym zakresie. Kilka procent z nich nie czuje lub raczej nie czuje się bezpiecznie w swojej szkole i deklaruje, że do szkoły uczęszczają osoby, których się boją (SP 4-6 - 28%; SP 7-8 – 22%). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.
- Uczniowie deklarują w większości stosunkowo „zdrową” ilość czasu spędzanego na komputerze (poniżej 3 godzin łącznie SP 4-6: 74%; SP 7-8: 53%). Jednakże 44% uczniów klas 7-8 spędza przed komputerem dziennie więcej niż 4 godziny, co w praktyce może oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu. Wiadomo jednak, że szczerą oceną własnych negatywnych nawyków jest trudnym zadaniem. Dlatego też procent osób, które relatywnie długo w ciągu czasu wolnego korzystają z komputera, może być większa. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak, aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po mało oferujących stronach internetowych. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Wyniki starszych uczniów dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej.

IV. Cele Programu

4.1. Cel główny

Nadrzędnym celem Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z uzależnieniami, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz wspomaganie procesów ułatwiających mieszkańcom naszego miasta radzenie sobie z trudnościami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi jak i funkcjonowaniu ich rodzin.

4.1.2. Cele szczegółowe:

- Zapobieganie szkodom spowodowanym używaniem alkoholu, narkotyków i innych - wszelkich substancji szkodliwych/psychoaktywnych czy niewłaściwym korzystaniem z nowych technologii głównie przez dzieci i młodzież poprzez podejmowanie działań wzmacniających ich umiejętności społeczne.
- Wspieranie działań edukacyjnych adresowanych do szeroko rozumianej społeczności lokalnej dotyczących zagrożeń wynikających z używania alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych lub niewłaściwego korzystania z telefonów i Internetu oraz działań informacyjnych o możliwości uzyskania wsparcia, a także związana z tym promocja zdrowego i bezpiecznego trybu życia i spędzania czasu wolnego.
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z uzależnieniem lub przemocą, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Wzmacnianie potencjału istniejących lokalnych zasobów instytucjonalnych i osobowych w obszarze uzależnień i profilaktyki.
- Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej co do skutków używania alkoholu, narkotyków i rozwoju uzależnień behawioralnych.

V. Zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zaplanowane do zrealizowania w 2021 roku

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.			
Lp.	Działanie	Wskaźniki	Realizator
1.1.	Finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych w ramach programu leczniczego w Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień (PLUiW) w Kole nieujętych w kontrakcie z Narodowym Funduszem Zdrowia (w miarę posiadanych środków).	-liczba przeszkolonych pracowników	MOPiPR
1.2.	Realizacja bądź wspieranie przedsięwzięć wzmacniających proces zdrowienia osób uzależnionych lub ich rodzin.	-liczba osób uczestniczących w działaniach	MOPiPR
1.3.	Doposażenie PLUiW w sprzęt oraz materiały dydaktyczne, edukacyjne lub inne służące jej prawidłowemu funkcjonowaniu (w miarę posiadanych środków).	-liczba zakupionych materiałów	MOPiPR
1.4.	Wspieranie kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników lecznictwa odwykowego poprzez ich udział w szkoleniach i superwizjach (w miarę posiadanych środków)	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
1.5.	Kupowanie i przekazywanie osobom korzystającym z pomocy Ośrodka oraz instytucjom	-liczba przekazanych testów	

	współpracującym testów narkotykowych.		
1.6.	Finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla pracowników Miejskiego Ośrodka Profilaktyki i Pomocy Rodzinie (MOPiPR)	-liczba przeszkolonych pracowników	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań: 10.000,00 - zł

2.Udzielanie rodzinom, w których występuje problem uzależnienia pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.			
L.p.	Działanie	Wskaźniki	Realizator
2.1.	Organizowanie i prowadzenie konsultacji pedagogicznych, psychologicznych, specjalistycznych oraz porad prawnych dla rodzin z problemem uzależnienia, w tym osób dotkniętych przemocą domową.	-liczba osób korzystających z pomocy	MOPiPR
2.2.	Prowadzenie i finansowanie bieżącej działalności placówek, w których realizowana jest praca na rzecz dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. a) świetlica socjoterapeutyczna i Młodzieżowy Klub Konsultacji i Terapii (MKKiT) przy MOPiPR b) świetlica socjoterapeutyczna przy ul. Wyszyńskiego 14 A	-liczba dzieci korzystających z zajęć	MOPiPR
2.3.	Prowadzenie grupy zabawowej dla małych dzieci i ich opiekunów oraz wspieranie różnych form pracy z rodziną jako nowej formy profilaktyki społecznej w obszarze wspierania rodzin i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.	-liczba uczestników zajęć	MOPiPR
2.4.	Organizowanie i prowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” i „Rodzeństwo bez rywalizacji” wzmacniających umiejętności wychowawcze rodziców i opiekunów.	-liczba rodziców lub opiekunów korzystających z zajęć	MOPiPR
2.5.	Realizacja „Programu Wzmacniania Rodziny” adresowanego do rodziców, opiekunów i dzieci.	-liczba uczestników programu	MOPiPR
2.6.	Realizacja programu profilaktyczno-edukacyjnego „Akademia Dorosłości”- skierowanego do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.	-liczba uczestników programu	MOPiPR
2.7.	Realizacja programu wczesnej interwencji „Fred Goes Net” adresowanego do młodzieży eksperymentalnie i okazjonalnie używającej narkotyki i środki odurzające.	- liczba uczestników	MOPiPR
2.8.	Wdrażanie „Programu wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nie lubianych przez rówieśników z powodu zachowań	-liczba podjętych działań	MOPiPR

	antyspołecznych”		
2.9.	Organizowanie szkoleń dotyczących zjawiska przemocy w ramach pracy w Interdyscyplinarnym Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	-liczba zrealizowanych szkoleń	MOPiPR
2.10.	Podejmowanie działań edukacyjnych, dostarczanie wiedzy na temat FAS (Płodowego Zespołu Alkoholowego) w instytucjach zajmujących się pracą z dziećmi i rodziną.	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
2.11.	Kontynuowanie współpracy w ramach Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Udostępnienie pomieszczeń na rzecz pracy grup roboczych.	-liczba zrealizowanych działań - liczba przeprowadzonych spotkań	MOPiPR
2.12.	Kontynuowanie współpracy z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania na rzecz działań adresowanych do osób stosujących przemoc.	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
2.13.	Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska uzależnień i przemocy w rodzinach, w szczególności możliwości uzyskania wsparcia.	-liczba materiałów	MOPiPR
2.14.	Prowadzenie grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy i pozostających w kryzysie.	-liczba osób uczestniczących w spotkaniach	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań: 150.000,00 zł

3.Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.			
Lp.	Działania	Wskaźniki	Realizator
3.1.	Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół podstawowych zajęć i programów profilaktycznych adekwatnych do potrzeb danej grupy klasowej ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności interpersonalnych, w tym naukę zachowań asertywnych sposobów radzenia sobie ze stresem a także działań mających na celu wszechstronny rozwój i rozwijanie konstruktywnych relacji międzyludzkich, wzmacnianie potencjału zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Realizacja programów opartych na dowodach naukowych.	-liczba uczniów biorących udział w zajęciach -liczba zrealizowanych zajęć	MOPiPR
3.2.	Wdrażanie na terenie szkół podstawowych programów z systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.	-liczba przeszkolonych osób posiadających uprawnienia do realizacji programów -liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programie	MOPiPR

3.3.	Organizowanie i prowadzenie zajęć edukacyjnych, w siedzibie Ośrodka, związanych z promocją zdrowia adresowanych do dzieci przedszkolnych.	- liczba zrealizowanych zajęć - liczba dzieci biorących udział w zajęciach	MOPiPR
3.4.	Podjęcie działań profilaktyczno – edukacyjnych w innych instytucjach i placówkach oświatowych, organizowanie wspólnych projektów promujących konstruktywne sposoby spędzania czasu wolnego.	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.5.	Organizowanie szkoleń, konferencji i innych form podnoszenia kwalifikacji osób zajmujących się zawodowo profilaktyką i problematyką uzależnień.	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.6.	Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież a skierowanych do grup rówieśniczych.	-liczba zrealizowanych przedsięwzięć -liczba młodzieży biorących udział w projektach	MOPiPR
3.7.	Podjęcie działań profilaktyczno-edukacyjnych w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym (zajęcia profilaktyczne w szkołach i działania podejmowane na rzecz społeczności lokalnej).	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.8.	Kontynuowanie działań o charakterze edukacyjnym skierowanych do rodziców, przeprowadzanych podczas wywiadówek szkolnych i warsztatów (grup zamkniętych) organizowanych w siedzibie Ośrodka.	- liczba rodziców, opiekunów biorących udział w spotkaniach	MOPiPR
3.9.	Prowadzenie lokalnych i ogólnopolskich kampanii edukacyjnych, organizowanie konkursów związanych z profilaktyką problemów uzależnień i zagrożeń cywilizacyjnych.	- liczba kampanii, działań podejmowanych w ich ramach	MOPiPR
3.10.	Zakup, pozyskanie i dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień, prenumerata czasopism i publikacji.	- liczba publikacji i materiałów edukacyjno-informacyjnych	MOPiPR
3.11.	Organizowanie i finansowanie różnych form wypoczynku dla dzieci i rodzin ze środowisk zagrożonych uzależnieniami lub przemocą, które stanowią integralną część całorocznego funkcjonowania świetlic.	- liczba dzieci i rodzin uczestniczących w wyjazdach	MOPiPR
3.12.	Zakup artykułów żywnościowych i finansowanie dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w	- liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania	MOPiPR

	zajęciach socjoterapeutycznych, profilaktyczno-opiekuńczych lub organizowanych doraźnie akcji przez Ośrodek.		
3.13.	Realizowanie środowiskowych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży m.in. „Pedagodzy Uliczni”i „Noc profilaktyczna”.	- liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w akcji.	MOPiPR
3.14.	Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.15.	Prowadzenie interaktywnego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie miasta w zakresie profilaktyki uzależnień i zapobiegania przemocy z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość, w tym poprzez stronę internetową Ośrodka i Facebook’a.	- liczba publikacji	MOPiPR
3.16.	Organizowanie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych adresowanych do społeczności lokalnej mających na celu podnoszenie świadomości mieszkańców na temat zagrożeń wynikających z uzależnień i możliwości lokalnego wsparcia.	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań:- 85.000,00zł

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Realizator
4.1.	Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń i integrację środowiska zawodowego osób zajmujących się profilaktyką uzależnień i rozwiązywaniem problemów z nimi związanych.	-liczba spotkań	MOPiPR
4.2.	Prowadzenie i finansowanie szkoleń dla osób zawodowo zajmujących się działaniami profilaktycznymi i wychowawczo-edukacyjnymi.	-liczba zorganizowanych szkoleń -liczba osób biorących udział szkoleniu	MOPiPR
4.3.	Wspieranie pomocowych inicjatyw abstenenckich podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, trzeźwiejących i wychodzących z nałogu oraz ich rodzin (w miarę posiadanych środków).	-liczba osób korzystających ze wsparcia	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań: 7.000,00zł

5. Inne zadania z dziedziny profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii, które nie zostały ujęte w programie, a mogą okazać się niezbędne do zwiększenia skuteczności oddziaływań w tej dziedzinie.

VI. Obsługa Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok:

Finansowanie kosztów utrzymania, wynagrodzenia pracowników i wyposażenia MOPiPR jako realizatora niniejszego programu.

Szacunkowe koszty -334.700,00zł

VII. Zabezpieczenie pracy MKRPA wynikających z jej regulaminu.

Za udział w posiedzeniach i pracach MKRPA stawka wynagrodzenia wynosi 100,00 zł brutto. Z tytułu pełnienia funkcji Przewodniczącego dodatkowe wynagrodzenie w wysokości - 50 zł miesięcznie.

Szacunkowe koszty - 34.300,00 zł

VIII. Zabezpieczenie współpracy Gminy Miejskiej Koło z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach przyjętych w Programie Współpracy Gminy Miejskiej Koło z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na Rok 2021 priorytetowych zadań publicznych zabezpiecza się finansowanie obszaru przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Szacunkowe koszty - 8.000,00 zł

IX. Harmonogram realizacji, źródła finansowania.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Miasta, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki te zostały zabezpieczone w planie finansowym w dziale 851, rozdziałach 85153 i 85154.

X. Sposób sporządzania sprawozdań.

Sprawozdanie finansowe i merytoryczne z realizacji MPPiRPAoPN przedstawione będzie Radzie Miejskiej w Kole.

Uzasadnienie do
UCHWAŁY NR XXXII/314/2020
RADY MIEJSKIEJ KOŁA

z dnia 22 grudnia 2020 r.

w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Kole na rok 2021

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050). Zadania te w rozumieniu ww. ustaw mają ścisły związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkotykowych, ponieważ tylko na takie cele mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o czym mówi art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wpisuje się w działania przyjęte do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Koło oraz założenia określone w Narodowym Programie Zdrowia. Przy opracowaniu Programu wykorzystane zostały wskazówki zawarte w rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wykorzystano także publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii – Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują. Stanowi kontynuację przedsięwzięć w obszarze profilaktyki zainicjowanych na terenie miasta, systematycznie i konsekwentnie realizowanych w latach poprzednich, uzupełnionych o nowe przedsięwzięcia, które mają zwiększyć ich skuteczność. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie bazują na istniejącej infrastrukturze instytucji i podmiotów, które w okresie danego roku są w stanie zapewnić ich wykonanie.